

Batı Balkanlar için Schengen Beyaz Liste Projesi

Websitesinden seçilen metinler
www.esiweb.org/whitelistproject

Mart 2012

İçindekiler

İçindekiler	2
Schengen Beyaz Liste Projesi Hakkında	3
Bildiri: Vizesiz Dolaşımın Şartları Ödünsüz Fakat Adil Olmalıdır	5
Vizesiz Dolaşıma Giden Yol - Kronoloji.....	7
Bosna Hersek Yol Haritaları	11
Avrupa'nın Sınırlarını (A'dan Z'ye) Anlamak	16
ESI Not Çizelgesi – Ülkelere Genel Bakış	31
Bosna-Hersek'in Karnesi: Mayıs/Eylül 2009 Karşılaştırması	35

Schengen Beyaz Liste Projesi Hakkında (Mart 2009, güncelleme Haziran 2011)

Avrupa Birliği'nin Batı Balkan ülkeleri vatandaşlarına Schengen Bölgesi'ne girişlerde uygulanan vizenin kaldırılmasını mümkün kılacak reformlar üzerine ilgili hükümetler ile görüşmelere başlamasına daha 2003 yılında karar verilmişti. Bölge ülkelerine yönelik vize zorunluluğu, 1990'lı yıllarda, savaş eski Yugoslavya'yı tahrip edip Arnavutluk kaosa sürüklendiğinde konulmuştur.

Söz verilen görüşmelerin başlaması tam beş yıl aldı. Bu sürede Makedonya'nın AB üyeliğine adaylığı resmiyet kazanırken Arnavutluk, Bosna-Hersek, Karadağ ile Sırbistan'ın "potansiyel adaylığı"nın tekrar tekrar altı çizildi. Bu ülkelerin vatandaşları için AB vizesine başvuru zorunluluğu ise devam etti.

Schengen vizesine başvuru, zaman alan, stresli ve masraflı bir süreçtir. Ayrıca bölgedeki insanlar, vize zorunluluğunu bireysel bir reddediliş olarak algılamakta ve muhtemel AB üyeliği ile bağdaştıramamaktadır. "Balkan ghettosu"ndan aktarılan hikayelerde bu durum net bir şekilde görülebilir. Bu hikayelerde AB yanlısı reformcular kendilerine ayırıcılık yapıldığını düşünmekte, iş adamları vize zorunluluğunun şirketlerinin büyümesini olumsuz etkilemesinden yakınmakta, gençler ise kendini hapsedilmiş hissetmektedirler.

2008 yılında Avrupa Birliği, sonunda bir dizi kapsamlı koşulu içeren ve her ülkeye yönelik özel olarak hazırlanan vize yol haritalarını ülkeler ile paylaştı. Koşulların yerine getirilmesi durumunda ülkeler vizesiz dolaşımdan faydalanacaktı. ESI Beyaz Liste Projesi'nin amacı, bu yaklaşım dahilinde, Batı Balkan ülkelerine uygulanan vize zorunluluğunun kaldırılmasına yardımcı olmaktı. Aralık 2009'da Makedonya, Karadağ ve Sırbistan, Aralık 2010'da ise Arnavutluk ve Bosna-Hersek'e yönelik vize zorunluluğunun kaldırıldığını göz önünde bulundurursak, amacımızın başarıya ulaştığını söyleyebiliriz. Bugün itibariyle Kosova, halen vize uygulanan tek Batı Balkan ülkesidir. Kosova resmi olarak vize muafiyeti sürecine henüz davet edilmedi. Bu, ESI'nin mücadelesini sürdürdüğü bir konu. Kosova da diğer beş Batı Balkan ülkesinin dahil olduğu sürece katılabilmelidir.

İtalya eski Başbakanı Guiliano Amato'nun başında olduğu ESI Schengen Beyaz Listesi Projesi Danışma Kurulu'nun bildirisinin ana mesajı şöyle: Vize muafiyet süreci liyakat temelli, tavizsiz ve adil olmalı.

Bu yaklaşım çerçevesinde süreç şeffaf olarak yürütülmeli. Arnavutluk, Bosna-Hersek, Makedonya, Karadağ ile Sırbistan vatandaşları, hükümetlerinden talep edilen koşulları bilmeli ve böylece hükümetlerinden atılan ya da atılmayan adımlar konusunda hesap sorabilmeliydi. Dahası, Avrupa kamuoyu, bu ülkelerin AB'yi daha güvenli kılmak adına yasadışı göç, organize suç ve terörizmle mücadele yönünde attığı adımlardan haberdar olmalıydı. Çünkü, süreç şeffaf yürütüldüğü takdirde daha güvenilir oluyor ve manipölasyonlardan etkilenmiyor.

ESI, ilgili tüm belgeleri arşivledi ve internet ortamına aktardı. Bu belgeler arasında yol haritalarını, Batı Balkan hükümetleri tarafından Avrupa Komisyonu'na aktarılan faaliyetler ve yerine getirilen şartlar hakkındaki raporları ve Komisyon değerlendirmelerini sayabiliriz. AB üyesi ülkelerde, AB kurumlarında ve Balkanlarda çalışan ve bizim şeffaflık konusundaki olumlu inançlarımızı paylaşan pek çok yetkiliye teşekkürü borç biliriz.

Bu süreçte bir de beklenmedik sorunla karşılaşıldı. İlk üç Batı Balkan ülkesinin vize muafiyetini haiz olmalarını takiben, 2009'un sonunda, Sırbistan ve Makedonya'dan dört AB üyesi ülkeye sığınma talebiyle başvuranların sayısında dramatik bir artış gözlemlendi. Bu dört ülke Almanya, İsveç, Belçika ve Lüksemburg'du. ESI, AB'nin bu konuda sergilediği tavrı analiz etti ve AB'nin soruna yaklaşımına yönelik öneriler geliştirdi (bakınız Vizesiz Dolaşım ve Sığınma).

Bu sitede, Batı Balkanların "vizesiz dolaşıma giden yolu" hakkında pek çok belgeye ulaşabilirsiniz. Ayrıca, daha kapsamlı araştırmalarınız için ilgili AB siyaset belgelerinden ve kronolojik bilgilerden faydalanabilirsiniz. Bunlara ek olarak, ülkelerin Schengen Beyaz Listesi'ne ne koşullarda girebildiğini belirten AB mevzuatı hakkında açıklamalı belgeler, yine bu sitede yer almaktadır.

Kosova ve sığınmacılar üzerine çalışmalarının yanı sıra ESI, Türkiye, Moldova ve Ukrayna ile ilgili konulara da yoğunlaşmaktadır. Önümüzdeki aylarda ESI'nin Avrupa Sınır Devrimi ve Schengen Beyaz Liste Projesi üzerine web sitesi içeriği daha kapsamlı hale getirilecektir.

Bakınız: <http://www.esiweb.org/index.php?lang=en&id=495>

Schengen Beyaz Liste Ekibi

- ▶ **Gerald Knaus**, ESI Başkanı
- ▶ **Alexandra Stigmayer**, Proje Yöneticisi ve ESI Kıdemli Uzmanı
- ▶ **Kristof Bender**, ESI Başkan Yardımcısı ve Kıdemli Uzmanı
- ▶ **Verena Knaus**, ESI Kıdemli Uzmanı (2010'a kadar)
- ▶ **Besa Shahini**, ESI Kıdemli Uzmanı (2010'a kadar)
- ▶ **Christian Altfuldich**, ESI Proje Yöneticisi ve İnternet Sitesi Yöneticisi
- ▶ **Kristóf Gosztonyi**, ESI Uzmanı
- ▶ **Angela Longo**, ESI Uzmanı (2011'e kadar)
- ▶ **Martin Chatel**, ESI Uzmanı (2011'e kadar)
- ▶ **Ditmir Bushati**, Yönetici, Avrupa Hareketi, Arnavutluk (2009'a kadar)
- ▶ **Gledis Gjipali**, Yönetici, Avrupa Hareketi, Arnavutluk
- ▶ **Iilir Qorri**, Uzman, Avrupa Hareketi, Arnavutluk (2010'a kadar)
- ▶ **Blerta Hoxha**, Uzman, Avrupa Hareketi, Arnavutluk
- ▶ **Alida Vracic**, Yönetici, Popolari, Bosna-Hersek
- ▶ **Goran Tirak**, Yönetici, Popolari, Bosna-Hersek
- ▶ **Sanja Kostovska**, Uzman, Araştırma ve Politika Geliştirme Merkezi, Makedonya (2010'a kadar)
- ▶ **Engjellushe Morina**, İdari Yönetici, Kosova İstikrar Girişimi, Kosova
- ▶ **Dejan Anastasijevic**, Gazeteci-Yazar, Sırbistan (2009'a kadar)

İlk yönetim kurulu toplantısı ve Beyaz Liste Projesi beyin fırtınası, Roma, Şubat 2009

Bildiri: Vizesiz Dolaşımın Şartları Ödünsüz Fakat Adil Olmalıdır (19 Mart 2009)

Avrupa, 1990'lı yıllarda köklü bir değişim geçirdi. Kıtanın doğusunda komünist diktatörlükler yerini demokrasi ve piyasa ekonomisine bırakırken, Avrupa bir bütün olarak yeniden büyümeye başladı. Siyasal alanda sağlanan yeniden birleşme, sınır kontrollerinin ortadan kaldırılmasını beraberinde getirdi. Bugün itibarıyla Schengen Bölgesi, Orta Avrupa'nın büyük bir kısmını kapsıyor.

Aynı dönem içerisinde, Batı Balkan ülkelerinin vatandaşlarının tecrübeleri ise daha farklıydı. Yugoslavya dağılmış; savaş, zorunlu göç ve ekonomik güçlükler gündelik hayatın bir parçası haline gelmişti. Yaptırımlar başarısızlıkla sonuçlandı ve silah, uyuşturucu ve insan kaçakçılığı faaliyetlerinde artış gözlemlendi. 1997 yılında kaosa sürüklenen Arnavutluk vatandaşlarının durumunun, diğer ülkelerin vatandaşlarına göre belki biraz daha iyi olduğundan bahsedebiliyor olsak bile Balkanlar, dış gözlemciler nazarında göçmen sorunu ve suç oranıyla doğrudan ilintili bir coğrafya olarak konumlanmayı sürdürdü. Böyle bir ortamda sınırların kapatılması ve vize düzenlemeleri sonucu seyahat kısıtlamalarının getirilmesi, AB ülkelerince gerekli görüldü. Fakat sınırlamalar olmadan seyahat etmeye alışmış Yugoslav vatandaşları için uygulamaya konulan yeni düzenlemeler kısıtlayıcı bir unsur da teşkil ediyordu.

Bugün itibarıyla Balkanlar bir değişim sürecinden geçiyor. Kosova'daki son bölgesel savaşın üzerinden on yıl geçti. Güvenlik ve yargı alanında yapılan reformlar suçluların hareket alanını daralttı. 1997 yılında yabancı askerler güvenliği sağlamak amacı ile Arnavutluk'ta konuşlandırılmışken, 2009 yılında Arnavutluk'un NATO'ya üye olduğunu görüyoruz. Bosna'daki 10,000 askerlik barış kuvvetleri gücü ise dünyadaki barış hareketi görevlerine örnek teşkil etmeye devam ediyor.

Şunu söyleyebiliriz ki Balkanların güvenlik ithal eden bir bölgeden güvenlik ihraç eden bir bölge konumuna evrilmesi, AB Schengen Vize rejiminin de yeniden gözden geçirilmesini gerektiriyor. Bu rejim, çok farklı koşullar altında uygulamaya konulmuştu, fakat bugün bu koşulların değişiminden bahsedebiliyoruz. Peki ya rejimin kendisi bu değişimden ne kadar etkilenecek?

Son yirmi yıldır Arnavutlar, Boşnaklar, Makedonlar, Karadağlılar, Kosovalılar ve Sırpalar, 1970 ve 1980'lerin Yugoslavya'sında olduğu gibi, Avrupa'da da vizesiz, serbestçe gezebilmenin hayalini kurdular. Bugün bu vizyon gerçeğe dönüşebilir.

AB, bu yönde ümit verici adımlar attı. Batı Balkan ülkelerinin Schengen Beyaz Listesi'ne girebilmesi için yerine getirmesi gereken 50 koşul belirledi. Bölgedeki gelişimi daha yakından izleyebilmek için uzman heyetlerini bölgedeki ülkelere gönderdi. Sonuç olarak vizesiz, serbest dolaşım için top şu aşamada Balkan siyasetçilerde. Siyasetçilerin başarısı, aynı zamanda AB'nin de başarısı olacaktır.

Fakat AB'nin belirlediği koşulları yerine getirmek o kadar da kolay olmayabilir. Bu koşulların gerçekleştirilmesi, harcanacak para ve gayretle doğru orantılı. Dahası, bu koşulların gerçekleşmesi sadece Batı Balkanları değil, tüm Avrupa'yı daha güvenli hale getirecek. Yani daha iyi korunan sınırlara, yeniden düzenlenen sığınma politikalarına, kopyalanması imkansız pasaportlara ve Avrupa hukuku çerçevesinde hareket edebilecek polis kuvvetlerine sahip olmak her ülkeye fayda sağlayacak düzenlemeler. Organize suç ve yasa dışı göçe karşı verilecek en iyi savaş ise işbirliği ile

mümkün.

Biz, AB ve Balkanlarda yaşayan insanların güvenliğini artıracak AB odaklı değişikliklerin Balkan ülkeleri tarafından gerçekleştirilmesine olanak sağlayacak vize serbestleştirilmesi sürecini destekliyoruz. Bize göre bu süreç ayrıca, AB reformlarının Balkan ülkelerinde de desteklenmesi ve AB'nin bölgedeki güvenilirliğinin artması açısından da önem arz ediyor.

Bu vesile ile Batı Balkan ülkelerinin liderlerini, gerekli reformları gerçekleştirmeye davet ediyoruz. Sivil toplum dünyasının bölgedeki faaliyetlerini artırması ve gelişmelere ışık tutması sevindirici bir gelişmedir. AB ise gerekli koşulları yerine getirmek için emek harcayan ülkeleri ödüllendirmeyi ertelememelidir. AB politikalarından ödün vermemeli, fakat adil yaklaşımını da ihmal etmemelidir.

- ▶ **Giuliano Amato**, Beyaz Liste Projesi Danışma Kurulu Başkanı, İtalya Eski Başbakanı ve Eski İçişleri Bakanı
- ▶ **Misha Glenny**, "McMafia: Sınırları Olmayan Suç" ve Balkanlar üzerine diğer pek çok kitabın yazarı
- ▶ **Heather Grabbe**, Genişlemeden Sorumlu Avrupa Komisyonu Kıdemli Danışmanı
- ▶ **Gerald Knaus**, ESI Başkanı
- ▶ **Ivan Krastev**, Liberal Stratejiler Merkezi Başkanı, Bulgaristan
- ▶ **Radmila Sekerinska**, Makedonya Avrupa Entegrasyonu Milli Konseyi Başkanı ve Makedonya Eski Başbakanı
- ▶ **Otto Schily**, Almanya Eski İçişleri Bakanı
- ▶ **Alexandra Stiglmayer**, Beyaz Liste Projesi Başkanı, ESI Kıdemli Analisti

Vizesiz Dolaşıma Giden Yol - Kronoloji

"Batı Balkanlardaki insanların AB vize rejiminin serbestleştirilmesine verdiği önemin farkındayız."
Selanik AB-Batı Balkanlar Zirvesi, 21 Haziran 2003

- 21 Haziran 2003 Selanik'teki AB/Batı Balkanlar Zirvesi'nde Batı Balkanlardaki insanların AB vize rejiminin serbestleştirilmesine verdiklerin önemin altı çizilerek, Avrupa Komisyonu ile gerekli reformlara dair görüşmelerin yapılacağına dair söz verildi. Ancak bu konuda ciddi bir süreç başlatılmadı.
- 5 Kasım 2004 AB liderleri, üçüncü ülkelere geri kabul anlaşmaları imzalamaları karşılığı vize kolaylığı sağlanması ile ilgili sürecinin başlatılmasını öngören beş yıllık yeni Adalet ve İçişlerine dair Lahey Programı'nı kabul etti.
- 20 Aralık 2005 AB Konseyi, Batı Balkan ülkeleri ile sürdürülecek vize sürecinin kolaylaştırılması ve geri kabul anlaşmalarının imzalanması süreçlerini başlatırken, Avrupa Birliği'nin, aday ülkeler, Avrupa perspektifli ülkeler ve Avrupa Komşuluk Politikası'na dahil ülkeler ve stratejik ortakları ile olan ilişkilerinin gözönünde bulundurulmasına karar verdi. Bu karar ile Batı Balkan ülkeleri ile görüşmelerin önü açılmış oldu.
- Mayıs 2006 Avrupa Komisyonu, Makedonya ile vize sürecinin kolaylaştırılması ve geri kabul anlaşması görüşmeleri için AB Konseyi'nden yetki talebinde bulundu.
- 20 Temmuz 2006 Avrupa Komisyonu, Arnavutluk [sadece vize kolaylaştırılması, geri kabul anlaşması 1 Mayıs 2006'dan beri yürürlükte], Bosna-Hersek, Karadağ ve Sırbistan ile vize sürecinin kolaylaştırılması ve geri kabul anlaşması görüşmelerini başlatmak için AB Konseyi'nden yetki talebinde bulundu.
- 13 Kasım 2006 Avrupa Konseyi, vize sürecinin kolaylaştırılması ve geri kabul anlaşmaları üzerine müzakerelerin beş Batı Balkan ülkesi ile de başlatılması yönünde karara vardı.
- 13-14 Kasım 2006 AB Genel İşler ve Dış İlişkiler Konseyi, vize sürecinin kolaylaştırılması ve geri kabul anlaşmalarının atılan önemli ve gerekli adımlar olduğunun altını çizdi.
- 20 Kasım 2006 Vize sürecinin kolaylaştırılması ve geri kabul anlaşmaları üzerine Batı Balkan ülkeleri ile görüşmeler başladı.
- 13 Nisan-16 Mayıs 2007 Vize sürecinin kolaylaştırılması ve geri kabul anlaşmaları hususunda beş Batı Balkan ülkesi ile anlaşma sağlandı ve metinler paraflandı.
- 18 Haziran 2007 AB Genel İşler ve Dış İlişkiler Konseyi, Batı Balkanlardaki insanların AB vize rejiminin serbestleştirilmesine verdiği önemin altını çizdi. Bu bağlamda, Avrupa Komisyonu'nun gerekli adımları atması yönündeki isteğini olumlu karşıladı. Bu açıklama, vize kolaylaştırılması sürecini takiben vizesiz dolaşım sürecine geçileceği yönündeki ilk ipucu oldu.

Eylül-Kasım 2007	Vize sürecinin kolaylaştırılması ve geri kabul anlaşmaları imzalandı, Avrupa Parlamentosu tarafından kabul edildi, Avrupa Konseyi tarafından sonuçlandırıldı ve bütün Batı Balkan ülkeleri tarafından tasdik edildi.
6 Kasım 2007	Avrupa Komisyonu, Genişleme Stratejisi'nde, vize serbestleşmesi yönünde diyalog başlatılacağını ve yol haritaları hazırlanacağını belirtti.
1 Ocak 2008	Vize sürecinin kolaylaştırılması ve geri kabul anlaşmaları Batı Balkan ülkelerinde yürürlüğe girdi.
28 Ocak 2008	AB Genel İşler ve Dış İlişkiler Konseyi, Avrupa Komisyonu'nun vize diyalogunu başlatması ve bölge ülkeleri tarafından yerine getirilmesi gerekli koşulların belirtildiği yol haritalarının hazırlanmasına yönelik atılan adımlardan duyduğu memnuniyeti dile getirdi.
30 Ocak 2008	Sırbistan ile vize diyalogu başladı.
7 Mart 2008	Arnavutluk ile vize diyalogu başladı.
7 Mayıs 2008	Sırbistan'a vize yol haritası sunuldu.
8 Mayıs 2008	Makedonya'ya vize yol haritası sunuldu.
26 Mayıs 2008	Bosna-Hersek ile vize diyalogu başladı.
28 Mayıs 2008	Karadağ'a vize yol haritası sunuldu.
3 Haziran 2008	Arnavutluk'a vize yol haritası sunuldu.
5 Haziran 2008	Bosna-Hersek'e vize yol haritası sunuldu.
1 Eylül 2008'e kadar	Batı Balkan ülkeleri için 'hazırlık raporları'nın teslim tarihi.
24 Kasım 2008	Avrupa Komisyonu, Batı Balkan/AB Adalet ve İçişleri Konseyi çalışma grubunun Brüksel'deki ortak toplantısında, Batı Balkan ülkelerinin yol haritasını ne oranda uygulamaya koyduğuna yönelik bir değerlendirmede bulundu ve sonuçları Batı Balkan hükümetleri ile paylaştı.
Aralık-Ocak 2009	Batı Balkan ülkeleri ek soruları cevaplandırdı.
Ocak-Mart 2009	AB üye ülkelerini temsilen uzman heyetler Batı Balkanlardaki durumu inceledi ve Blok 4 koşulları üzerine üye ülke uzmanları ile fikir alışverişinde bulundu.
18 Mayıs 2009	Avrupa Komisyonu, Batı Balkan ülkelerinin yol haritalarını hayata geçirmelerine dair değerlendirmesini sonlandırdı ve uzman heyeti raporları ile birlikte AB üye ülkeleri ile paylaştı.
25 Mayıs 2009	Avrupa Komisyonu ve AB üyesi ülkelerin temsilcileri (Batı Balkan ve Vize Konseyi çalışma grupları) hazırlanmakta olan Komisyon teklifi ve son durum üzerine değerlendirmelere başladı.
15 Temmuz 2009	Avrupa Komisyonu, Makedonya'da vizesiz dolaşıma geçilmesi, Sırbistan (Kosova vatandaşları hariç) ile Karadağ'ın gerekli koşulları yerine getirmesi durumunda vizesiz dolaşımdan yararlanabilmesi, Arnavutluk ve Bosna-Hersek'in statüsünde henüz bu iki ülke yol haritasında ilerleme sağlamadıkları için değişiklik yapılmaması, ve son olarak vize serbestleşmesi sürecinin bir parçası olmayan Kosova'nın kara listeye eklenmesi yönünde bir teklif sundu
25 Eylül 2009	Sırbistan ile Karadağ henüz gerçekleşmemiş kriterlerdeki ilerlemelerini gösteren raporlarını ilettiler.

29 Eylül-19 Ekim 2009	Avrupa Parlamentosu'nun ilgili komiteleri Avrupa Komisyonu'nun teklifini inceleyerek görüş belirttiler.
1 Ekim 2009	Arnavutluk ve Bosna-Hersek güncellenmiş ilerleme raporunu teslim etti.
12-16 Ekim 2009	AB uzman heyetleri Sırbistan ile Karadağ'daki durumu inceledi.
4 Kasım 2009	Sırbistan, Makedonya ve Karadağ için 19 Aralık 2009'dan itibaren geçerli vizesiz dolaşım öngören teklif Slovenya tarafından sunuldu.
12 Kasım 2009	Avrupa Parlamentosu, Avrupa Komisyonu'nun teklifine yönelik bağlayıcılığı bulunmayan bir karar aldı. Bu karara göre Makedonya, Sırbistan ve Karadağ'a vizesiz dolaşım hakkı tanınması, Arnavutluk ve Bosna-Hersek için de karar alma sürecinin hızlandırılması, bu ülkelerin <i>Beyaz Liste</i> 'ye konulması ve Kosova için yol haritası hazırlanması öngörüldü.
19 Kasım 2009	Avrupa Komisyonu, Sırbistan ile Karadağ'ın yol haritalarındaki koşulları yerine getirdiğini belirten olumlu yönde bir rapor paylaştı.
30 Kasım 2009	AB Adalet ve İçişleri Konseyi, Makedonya, Karadağ ve Sırbistan'a vizesiz dolaşım hakkı tanıyan Avrupa Komisyonu teklifini nitelikli çoğunluk oylaması ile kabul etti.
7-17 Aralık 2009	AB ulusal uzman heyetleri Arnavutluk (14-17 Aralık) ve Bosna-Hersek'te (7-11 Aralık) güvenli kimlik ve seyahat belgeleri alanında incelemelerde bulundu.
8-9 Aralık 2009	AB Genel İşler ve Dış İlişkiler Konseyi, Kosova'nın (AB üyesi devletlerin Kosova'nın statüsü hakkındaki görüşlerini etkilememek kaydıyla) koşulları yerine getirmesi durumunda vize serbestleşmesinden faydalanabilmesi perspektifini teyit etti ve Avrupa Komisyonu'nu Kosova halkını AB'ye yakınlaştıracak sistemli adımlar atmaya çağırdı.
19 Aralık 2009	Makedonya, Karadağ ve Sırbistan vatandaşları, Schengen ülkelerine vizesiz dolaşım hakkına kavuştu.
Şubat 2010	Arnavutluk ve Bosna-Hersek'te AB uzman heyeti araştırmaları sürdürüldü: Bosna-Hersek 2. blok: 8-12 Şubat, Bosna-Hersek 3. blok: 15-19 Şubat, Arnavutluk 2. blok: 22-26 Şubat, Arnavutluk 3. blok: 8-12 Şubat. 4. blok üzerine ise yazılı görüşmeler başlatıldı.
9 Şubat 2010	Avrupa Konseyi, Avrupa Parlamentosu'nun desteği ile 2010-2014 dönemi için görev yapacak yeni Avrupa Komisyonu'nun atamasını yaptı. Batı Balkanlarda vize serbestleşmesinden sorumlu yeni yetkililer, İçişlerinden sorumlu Cecilia Malmström ve Genişleme ve Komşuluk Politikalarından sorumlu Stefan Füle oldu.
19 Nisan 2010	Avrupa Komisyonu, Arnavutluk ve Bosna-Hersek hakkındaki güncellenmiş değerlendirmesini yayımladı. Değerlendirmeye göre her iki ülke de önemli aşama kaydetti ve geriye yerine getirilmesi gereken sadece birkaç koşul kaldı.
27 Mayıs 2010	Avrupa Komisyonu, kısa süre içerisinde koşulları yerine getirmeleri halinde Arnavutluk ve Bosna-Hersek vatandaşlarının vizesiz dolaşım hakkı kazanmalarına dair teklifini sundu.
Temmuz 2010	Avrupa Komisyonu yetkilileri Bosna-Hersek ve Arnavutluk'a giderek bu ülkelerin koşulları yerine getirip getirmediğini değerlendirdi.
2 Eylül 2010	Avrupa Parlamentosu Sivil Haklar, Özgürlük ve İçişleri Komitesi brifinginde, Avrupa Komisyonu'nun Bosna-Hersek ve Arnavutluk'un gerekli koşulları yerine getirerek vizesiz dolaşıma hak kazandığı açıklaması yer aldı.
14 Eylül 2010	Avrupa Komisyonu Bosna-Hersek ve Arnavutluk'un gerekli koşulları yerine getirerek vizesiz dolaşıma hak kazandıklarına dair değerlendirmede bulundu.

6 ve 28 Eylül 2010	Avrupa Parlamentosu Dış İlişkiler Komitesi ve Sivil Haklar, Özgürlükler ve İçişleri Komitesi'nde yapılan oylama sonucu Arnavutluk ve Bosna-Hersek vatandaşlarına vizesiz dolaşım hakkı öngören 27 Mayıs 2011 tarihli Avrupa Komisyonu teklifine destek kararı çıktı.
6-7 Ekim 2010	Avrupa Parlamentosu'ndaki oylama sonucu Arnavutluk ve Bosna-Hersek vatandaşlarına vize zorunluluğu kaldırıldı (538 Evet, 47 Hayır, 41 Çekimser oy).
8 Kasım 2010	AB Adalet ve İçişleri Konseyi 27 Mayıs 2010 tarihli Komisyon önerisini (nitelikli çoğunluk oyu ile) kabul ederek Arnavutluk ve Bosna-Hersek vatandaşları için vize zorunluluğunu kaldırdı. Aynı zamanda Avrupa Komisyonu yayımladığı bir bildiri ile yeni bir denetleme mekanizmasını yürürlüğe koyacağını ve bu mekanizma aracılığı ile Batı Balkanlarda yol haritasının izlenişini ve mülteci ve yasadışı göçmen akımının denetimini sağlayacağını belirtti.
15 Aralık 2010	Bosna-Hersek ve Arnavutluk vatandaşları için vizesiz dolaşım hakkı yürürlüğe girdi.
21 Aralık 2010	Fransa ve Hollanda vizesiz dolaşım hakkında kısıtlamalar yapılması için 539/2001 sayılı AB Konseyi tüzüğünde değişiklik talep etti. Talep henüz kabul görmedi.
24-25 Şubat 2011	Avrupa Komisyonu, Batı Balkanlarda vize rejiminin serbestleşmesi sürecinde gerçekleştirilen değişikliklerin denetimini yapıp, bölgeden AB'ye gelmesi olası yüksek oranlardaki insan akımını engellemeyi hedefleyen Denetleme Mekanizması'na dair teklifini AB Adalet ve İçişleri Konseyi'ne sundu.
26-29 Nisan 2011	Avrupa Komisyonu ve üye ülkelerden uzmanlar Sırbistan'ı ziyaret ederek yol haritasında öngörülen reformların hayata geçirilmesini denetlediler ve AB'den mültecilik statüsü talep edenlerin sayısını azaltmak için atılan adımlar hakkında bilgi aldılar.
3-6 Mayıs 2011	Avrupa Komisyonu ve üye ülkelerden uzmanlar Makedonya'yı ziyaret ederek yol haritasında öngörülen reformların hayata geçirilmesini denetlediler ve AB'den mülteci statüsü talep edenlerin sayısını azaltmaya yönelik atılan adımlar hakkında bilgi aldılar.
24 Mayıs 2011	Avrupa Komisyonu, AB Konseyi'nin 539/2001 numaralı tüzüğüne, ivedi usule göre yürürlüğe konabilecek vizesiz dolaşım hakkının 6 ay için dondurulması imkanının dahil edilmesini öngören bir değişiklik teklif etti. Avrupa Parlamentosu ve AB Konseyi teklifi değerlendirecek.
30 Mayıs 2011	Avrupa Komisyonu, "Vize Serbestleşmesi Sonrası Takip Raporu"nu yayımladı. Rapor beş Batı Balkan ülkesinin vize rejimi değişikliğine dair yol haritalarına uygun olarak ilerlemelerini inceliyor, atılacak yeni adımları destekliyor ve Sırbistan ve Makedonya'daki sığınma hakkı arayan mültecilerin durumunu analiz ediyor. Komisyon, bilgilendirme kampanyaları ve sınır denetimini sıkılaştırmak gibi yeni adımların atılmasını da öngörüyor.

Bašaršija, Saraybosna. Foto: Alan Grant

Bosna Hersek Yol Haritaları

I. Giriş – Genel çerçeve

A. 28 Ocak 2008 tarihli bildirisinde AB Genel İşler ve Dış İlişkiler Konseyi, Avrupa Komisyonu'nun tüm Batı Balkan ülkeleri ile vize diyalogunu yeniden başlatma isteğinden bahsediyor. Avrupa Komisyonu'nun Batı Balkanlar ile bu konudaki diyalogu, vize serbestleşmesi için gerekli koşulların kararlaştırılmasını ve ülkelere yol haritası olarak sunulmasını amaçlıyor. Ülkelerin bu süreç içerisinde vize serbestleşmesine yönelik attığı adımlar, AB Konseyi ve Avrupa Komisyonu tarafından dikkatle takip ediliyor.

Avrupa Komisyonu, yol haritasının ülkeler tarafından takibi üzerine AB Konseyi'ni 2008'in son aylarından başlayarak sürekli olarak bilgilendiriyor ve bu bilgilendirmeyi uzman heyetlerden aldığı bildirimler sayesinde yapıyor.

B. Vize serbestleşmesi sürecinin metodolojisi, aşağıdaki etmenler göz önünde bulundurularak hazırlanıyor:

- Batı Balkan ülkelerinin Avrupa'ya bakışı;
- Batı Balkan ülkelerinin vatandaşlarına 2003 yılının Konsey kararları doğrultusunda kabul gören Selanik Ajandası **(1)** kapsamında önerilen kısa süreli vizelerin verilmesi;
- Geri Kabul Anlaşması konusunda uzlaş;
- Batı Balkan ülkeleri tarafından AB vatandaşlarına tanınan vizesiz dolaşım hakkı.

(1) AB Konseyi'nin 18/6/07 ve 10/12/07 tarihli kararları

Halklar arası doğrudan iletişimin artırılmasına yönelik atılan ilk adım, Avrupa Birliği tarafından 2007 yılında tamamlanan ve Arnavutluk, Bosna-Hersek, Makedonya Eski Yugoslav Cumhuriyeti, Karadağ ve Sırbistan ile imzalanan vize kolaylaştırma anlaşmalarıdır. Bu anlaşmalar 1 Ocak 2008'den beri yürürlükte olup anlaşmaların giriş bölümü, katılımcıların vizesiz dolaşımı mümkün kılacak yönde çaba göstermesini öngörür.

C. Vize serbestleşmesi yönündeki tartışmaların boyutu ve vizesiz dolaşım için gerekli ortamın hazırlanmasının önündeki zorluklar göz önünde bulundurulduğunda, bu çalışmanın Balkan ülkelerinin yerine getirmesi gereken tüm kriterlerin belirlenmesine ve yakın gelecekte ortaya çıkacak yeni koşulları şimdiden öngörebilmemize yardımcı olduğu aşikar. Süreci dört aşamada değerlendirebiliriz: güvenli belgelerin hazırlanması, yasadışı göç, kamu düzeni ve güvenliği, ve bireylerin dolaşımını ilgilendiren dış etmenler. Süreç her ülke için özel olarak tasarlanacağı için ülkeler, reform yönünde atacakları adımlardan münferit olarak sorumlu. Vize serbestleşmesi takviminin aksayıp aksamaması her ülkenin kendisinden beklenen koşulları yerine getirip getirmemesi ile doğru orantılı.

Yapısal olarak baktığımızda ise, sürecin AB'nin Batı Balkanlardaki üye ve aday ülkelere yönelik politikasının sadece bir bölümünü kapsadığını ve İstikrar için Ortalık Süreci çerçevesinde ele

alınması gerektiğini söyleyebiliriz. Vize serbestleşmesi, belirli konulardaki uzmanları bir araya toplayarak toplantılar düzenlemekle yükümlü kıdemli görevliler tarafından yürütülüyor. İstikrar için Ortaklık Süreci Bosna-Hersek ile imzalanmadığı için, bu ülkenin vize serbestleşmesini değerlendiren gelişme raporları mevcut reform izleme yapıları aracılığı ile takip ediliyor.

D. Süreç, uygun görülen bir tarihte 539/2001 Konsey düzenlemesinde değişikliğe gidilerek Bosna-Hersek vatandaşlarına yönelik vize zorunluluğunun kaldırılması için Avrupa Komisyonu'nun AB Konseyi'ne teklif vermesi ile devam edecek. Avrupa Komisyonu'nun teklifi uyarınca AB Konseyi, Avrupa Parlamentosu görüşünü takiben kararını nitelikli çoğunluk oyu ile verecek.

II. Vize serbestleşmesi

I. Avrupa Birliği Vize Kolaylaştırması ve Geri Kabul Anlaşmasında yer alan hükümlerin doğru uygulanması üzerine koşullar:

A. GERİ KABUL ANLAŞMASI:

Bosna-Hersek Geri Kabul Anlaşmasının koşullarını yerine getirmeli ve bilhassa eski karşılıklı anlaşmaları ve düzenlemeleri Geri Kabul Anlaşması ile uyumlu hale getirmelidir. Bunun yanı sıra üye ülkeler ile protokollerin uygulanışı konusu çözüme kavuşturulmalı, geri kabul sürecinin yükünü kaldıracak sayıda görevlinin hazır bulundurulması gibi gerekli altyapının oluşturulması için öne sürülen koşullar yerine getirilmeli, geri kabule yönelik koşullar yalnızca AB Geri Kabul Anlaşması'nda yer alan maddeler uyarınca reddedilebilmeli, sınır dışı durumlarında başvurulacak AB'nin standart seyahat belgeleri onaylanmalı ve üçüncü ülkeler ve mülteciler için geri kabul başvuruları kabul görmelidir.

B. VİZE KOLAYLAŞTIRMA ANLAŞMASI:

Bosna-Hersek Avrupa Komisyonu ile sıkı bir işbirliği içerisinde çalışarak AB Üye Ülkelerinin Vize Kolaylaştırma Anlaşması'nın uygulanışına destek olmalı ve davetiye, sertifika ve diğer belgelerin hazırlanmasından sorumlu tüm kurumların, yetkili organların ve yapıların denetimini sağlayabilmelidir.

II. Güvenlikli Belge, Yasadışı Göç, Kamusal Düzen ve Güvenlik ve Dış İlişkiler Üzerine Koşullar

BLOK 1: Güvenlikli Belge

Pasaportlar ve seyahat belgeleri, kimlik belgeleri ve bu belgeleri destekleyici nitelikteki diğer belgeler şu özelliklere sahip olmalıdır:

- Basılan dolaşım belgeleri Uluslararası Sivil Havacılık Kurumu ve AB standartlarındaki makinelerce okunabilen biyometrik kistaslara uygun olmalı ve biyometrik bilgiler, fotoğraf ve parmak izi zamanla kullanıma hazırlanmalı;
- Kişiselleştirme ve dağıtım sürecinde güvenlik ve bütünlük sağlamak için gerekli idari adımlar atılmalı;
- Hazırlık programları oluşturulmalı ve vize ve pasaportlardan sorumlu kamu görevlilerinin denetimini sağlayacak yolsuzlukla mücadele prosedürleri düşünülmeli;
- Kayıp pasaportlar ve çalınan veri tabanları Interpol/LASP'a bildirilmeli;
- Destekleyici belgeler ve kimlik belgeleri için yeni güvenlik düzenlemeleri yapılmalı ve bu kartların basımındaki denetim sıkı bir biçimde yürütülmeli.

BLOK 2: Yasadışı Göç Sorunu ve Geri Kabul Süreci:

Sınır Denetimi

Bosna-Hersek:

- Sınır denetiminden sorumlu görevlilerin sorumluluklarını bildiren güncel bir Ulusal Entegre Sınır Yönetimi Stratejisi ve Hareket Planı oluşturmalı;
- Sınır dışındaki göçü denetleyen, sınır görevlilerini organize eden yasaları Ulusal Entegre Sınır Yönetim Stratejisi ve Hareket Planına ek olarak çıkarmalı;
- Bütçeye dair ve diğer alanlarda idari adımların atılması sonucu alt yapı ve teçhizattaki

- eksikleri gidermeli ve IT teknolojisinden faydalanmalı;
- Hazırlık programları hazırlamalı ve sınır kontrolü, gümrük ve sınırların güvenliğinden sorumlu tüm görevlilerin denetimini sağlayacak yolsuzlukla mücadele prosedürleri oluşturmalı;
- FRONTEX ile ortak çalışma düzeni oluşturmalıdır.

Taşıyıcı Sorumlulukları

Bosna-Hersek ayrıca,

- 2008 tarihli Yabancıların Dolaşım ve İkameti ve İltica hakkındaki Kanun'u yürürlüğe koymalıdır.

Sığınma Hakkı

Bosna-Hersek:

- 1951 Cenevre Anlaşması ve New York Protokolü'nde belirtilen uluslararası standartları yakalayan ve AB çerçevesine oturtan 2008 tarihli Yabancıların Dolaşım ve İkameti ve İltica hakkındaki Kanun'u yürürlüğe koymalı;
- Altyapıyı sağlamlaştırmalı ve özellikle sığınmacıların karşılanmasından ve sığınmacı haklarından sorumlu kadroları güçlendirmelidir.

Göç Yönetimi

Bosna-Hersek:

- İltica kontrolünü denetleyecek bir mekanizma oluşturmalı ve bu sayede ülkenin yasal ve yasadışı göç profilini çıkarmalı, toplanacak verilerin analizinden sorumlu yeni kadrolar kurmalı;
- Geri dönenlerin döndükleri yer ile yeniden bütünleşmesi için ulusal strateji belirlemeli, bu insanlara sürdürülebilir mali ve sosyal yardım sağlamalı;
- Ülke içindeki denetimi olanaklı kılacak bir strateji geliştirmeli ve bu strateji doğrultusunda organize yasadışı göçü takip edebilmeli;
- Üçüncü ülke vatandaşlarının hakları ve bu insanların ihtiyaçlarını belirleyen Yabancıların Dolaşım ve İkameti ve İltica hakkındaki 2008 tarihli Kanun'u yürürlüğe koymalı;
- Üçüncü ülkelerden gelip yasadışı kalanların ülke dışına çıkarılmasına yönelik etkili bir strateji geliştirmelidir.

BLOK 3: Kamu Düzeni ve Güvenliği

Organize Suç, Terörizm ve Yolsuzluğa Karşı Mücadele

Bosna-Hersek'in atması gereken adımlar:

- Organize suç ve yolsuzluğa karşı (özellikle sınırötesi) 2006 Stratejisini yürürlüğe sokarak atılacak adımlar için bir yol haritası hazırlanmalı, harcanacak bütçe ve insan kaynakları üzerine anlaşmaya varılmalı;
- İnsan ticaretinin önüne geçebilmek için ulusal yol haritası çıkarılmalı, harcanacak bütçe ve insan kaynakları belirlenmeli;
- Para aklama ve finansal terörizme yönelik ulusal yol haritası belirlenmeli ve bu konuda gerekli yasal adımlar atılmalı; suçluların mal varlığına (sınırlar arası da dahil olmak üzere) el koymaya yönelik yasal düzenlemeler yapılmalı;
- Uyuşturucu ile mücadele için ulusal strateji geliştirilmeli ve hareket planı hazırlanmalı; uyuşturucu ile ilişkisi bulunan ve bu konuda sabıkalı kişiler hakkındaki bilgiler sınır kontrollerinde erişilebilir hale getirilmeli ve uyuşturucu konusunda dış uzmanlar ile bilgi alışverişi sürdürülmeli;
- Yolsuzlukla mücadele için ulusal strateji geliştirilmeli ve 2006 yılındaki hareket planı yürürlüğe sokulmalı; kurumsal kapasiteyi kuvvetlendirecek ve kurumlar arasındaki eşgüdümü artıracak adımlar atılmalı, gerekli insan kaynağı ve bütçe bu konu için harcanmalı;
- İlgili BM ve Avrupa Konseyi sözleşmeleri ve Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (GRECO) önerileri hayata geçirilmeli ve teröre karşı mücadele ile ilgili diğer uluslararası standartlar uygulamaya koyulmalıdır.

Suçla Karşı Hukuki İşbirliği

Bosna-Hersek şu koşulları yerine getirmelidir:

- Suça ilişkin hukuki işbirliğini içeren uluslararası mukavelelerin yürürlüğe konulması (özellikle Avrupa Konseyi Sözleşmeleri);
- AB üye ülkeleri ve diğer ülkelerdeki hakim ve savcılarla hukuki işbirliğinin etkisini artıracak adımlar atılması;
- Belirlenecek yetkili aracılığı ile Eurojust ile iletişimin devamının sağlanması.

Kanun Tatbiki Konusunda İşbirliği

Bosna-Hersek'in atması gereken adımlar:

- Ulusal kurumlar ve özellikle sınır gözetmenleri, polis, gümrük görevlileri ve diğer yargı organları arasındaki işbirliğini geliştirerek kanun tatbiki sürecini daha etkin kılmak;
- Ulusal kurumlar arasındaki iletişimin güçlenmesi için gerekli işbirliği mekanizmalarını uygulamaya koymak;
- Kanun tatbiki için yerel birimler arasındaki işbirliğini geliştirmek ve iki taraflı ve çok taraflı operasyonel işbirliği anlaşmalarını yürürlüğe koymak, AB üye ülkelerinde kanunların tatbikinden sorumlu görevliler ile bilgi alışverişinde bulunmak;
- Kanun tatbikinden sorumlu görevlilerin sınırlararası suça yönelik operasyonel ve özel araştırma becerisini artırmak;
- Europol ile operasyonel işbirliği anlaşmasının özellikle veri güvenliği koşullarının sonuca ulaştırılması için çaba harcamak.

Veri Güvenliği

Bosna-Hersek:

- Bireysel verileri koruma altına alan ve Özerk Veri Güvenliği Denetleme Kurumu'nun kurulmasını öngören 2006 tarihli Veri Güvenliği Anlaşması'nı yürürlüğe koymalı;
- Kişisel Nitelikteki Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Şahısların Korunmasına Dair Sözleşme'nin Ek Protokolü gibi uluslararası anlaşmaları uygulamaya koymalıdır.

BLOK 4: Dış ilişkiler ve temel haklar

Bosna-Hersek Vatandaşlarının Serbest Dolaşımı

Bosna-Hersek aşağıdaki adımları atmalıdır:

- Bosna-Hersek vatandaşlarının serbest dolaşımı haksız ve ayrımcı (cinsiyet, ırk, renk, etnisite ve toplumsal konum, genetik özellikler, dil, din ve inançlar, siyasal ve diğer görüşler, ulusal bir azınlığın üyesi olmak, mal varlığı, doğum, maluliyet, yaş ya da cinsel tercih gibi) engellere maruz kalmamalıdır.

Kimlik Belgelerinin Verilmesi için Oluşturulacak Koşullar

Bosna-Hersek aşağıdaki maddeleri dikkate almalıdır:

- Tüm Bosna-Hersek vatandaşlarının, kadınların, çocukların, özürülülerin, azınlık gruplara mensup insanların ve diğer kırılgan toplulukların seyahat ve kimlik belgelerine sorunsuz ulaşımını sağlamak;
- Ülke içinde yerinden edilmiş toplulukların ve mültecilerin kimlik kartlarına sorunsuz ulaşımını sağlamak.

Azınlık Hakları da Dahil Olmak Üzere Vatandaşlık Hakları:

Bosna-Hersek:

- Ayrımcılığa karşı konulmasını mümkün kılacak yeni yasal yöntemler tasarlamalı;
- Bosna-Hersek vatandaşlığına geçişi olanaklı kılacak vatandaşlık kanununu hayata geçirmeli;
- Etnik kökenli sorunların denetimini yapabilmeli ve azınlıklara yönelik davalarla ilgilenen hukuk birimlerinden faydalanmalı;
- Azınlıkların korunmasında anayasal düzenlemelerin izlendiğine emin olmalı;

- Romanlar da dahil olmak üzere tüm azınlıklar için gerekli yasal düzenlemeleri hazırlamalıdır.

Son not:

Mevcut yol haritası, Bosna-Hersek ile vize zorunluluğunu ortadan kaldırmaya yönelik yerine getirilmesi gereken kriterleri sıralamaktadır. Bu kriterler mevcut bilgiler dahilinde oluşan gereksinimlere ışık tutmayı amaçlıyor. Güncel durumdaki değişiklikleri müteakip, Komisyon yol haritasında değişiklik öngörebilir ve yol haritasının güncellenmesini talep edebilir.

Bosna-Hersek'in yol haritasını uygulamadaki başarısı ile paralel olarak Avrupa Komisyonu, yeniden durum değerlendirmesi yapacak ve bu değerlendirmede onaylanmayan vize başvuruları ve Bosna-Hersek vatandaşlarının Schengen Bölgesi'ne girişinin önündeki engeller gibi kriterleri de göz önünde bulunduracaktır. Bu bağlamda, vize red oranının %3'e kadar düşmesi ve her yıl Schengen Bölgesi'ne girişi reddedilenlerin miktarının 1000 kişi ile sınırlı kalması önemli göstergelerdir. Bosna-Hersek, AB ile ortak karara bağlanan dolaşım kısıtlamalarının uygulanmasında gerekli adımları atmamakla yükümlüdür.

Daha önceden de belirtildiği gibi, Avrupa Komisyonu AB Konseyi'ne 539/2001 Tüzüğü'nde AB Anlaşması'nda belirtilen prosedüre göre **(2)** değişikliğe gidilerek vize zorunluluğunun kaldırılması yönünde bir teklifte bulunacak. AB Konseyi ise söz konusu teklifi Avrupa Parlamentosu'nun görüşünü takiben nitelikli çoğunlukla oylayacak. Uluslararası Sivil Havacılık Kurumu (ICAO) ve AB standartlarındaki seyahat belgelerini haiz tüm şahısların bu değişiklikten faydalanabilmesi de mümkün olabilecek.

(2) 67.3 ve 62.2.b.i numaralı fıkralar

Avrupa'nın Sınırlarını (A'dan Z'ye) Anlamak Anahtar Kelimeler ve Teknik Terimler Sözlüğü

Bu sözlük Arnavutluk, Bosna-Hersek, Makedonya, Karadağ ve Sırbistan için hazırlanan yol haritalarında kullanılan tüm anahtar kelimelerin ve teknik terimlerin açıklamalarını içeriyor. Bu detaylı açıklamalardan, Schengen vizesiz dolaşım bölgesine katılmak için ülkelerin atmaları gereken adımların ne kadar kapsamlı olduğu, reformların sadece Balkan ülkelerinin yararına olmadığı ve tüm Avrupa Birliği'ni suç ve yasadışı göçe karşı koruduğu anlaşılıyor.

Bosna-Hersek'teki bu öğrenciler ve daha pek çok genç, AB'ye vizesiz dolaşım imkanını sabırsızlıkla bekliyor.

Fotoğraf: Tuzla Üniversitesi

- Kaynak Belgeler
- Kimlik Kartları
- Taşıyıcı Sorumlulukları
- Suçluların Malvarlığına El Konulması
- Avrupa Konseyi Sözleşmeleri
- Ceza İşlerinde Adli İşbirliği Öngören Avrupa Konseyi Sözleşmeleri
- Yolsuzluk
- Seyahat Yasağına Yönelik AB Ortak Eylem Planı
- AB Mevzuatını Oluşturan Hukuki Belgeler
- Avrupa Yargı Ağı (Eurojust)
- Avrupa Polis Bürosu (Europol)
- Stratejik İşbirliği Anlaşmaları
- Operasyonel İşbirliği Anlaşmaları
- FRONTEX
- Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (GRECO)
- Biyometrik Seyahat Belgelerinde Uluslararası Sivil Havacılık Kurumu ve Avrupa Komisyonu Standartları
- Yasadışı Göçmenlerin Sınır içi Tespiti
- Pasaportların Kişiselleştirilmesi Ve Dağıtım Sürecinde Doğruluk ve Güvenlik

- LASP/SLTD Veritabanı
- Elektronik Cihazlarca Okunan Biyometrik Seyahat Belgeleri
- Göç Yönetimi
- Göç Akımlarının Denetimi
- Göç Profilleri
- Kara Para Aklama
- Ulusal Bütüncül Sınır Yönetimi
- Geri Dönerlerin Toplum ile Yeniden Bütünleşebilmeleri için Ulusal Strateji
- Bireysel Verilerin Korunmasına Dair Mevzuat
- Geri Kabul Anlaşması
- Çift Taraflı Geri Kabul Anlaşması
- Uygulama Protokolleri
- Sınırdışı Edilme Sebebi ile Hazırlanan Standart AB Dolaşım Belgeleri
- Mülteciler
- Ülke İçinde Yerinden Edilmiş Kişiler
- Schengen Anlaşması
- Schengen Beyaz ve Kara Listeleri
- SIS ve VIS
- İnsan Ticareti
- Vize Kolaylaştırma Anlaşması
- Vize Reddi ve Giriş İzni Reddi Oranları
- Vize Reddi Oranı
- Giriş İzni Reddi Oranı

Kaynak Belgeler

Pasaport, kimlik kartı ve sürücü ehliyeti almak için gerekli olan temel belgelerdir. Destekleyici belgelere örnek olarak nüfus kaydı, evlilik belgesi, ölüm tespit belgesi, boşanma belgesi ve bazı ülkelerde sosyal güvenlik kartları gösterilebilir. Kaynak belgelerin gösterilmesi diğer belgelerin temini için şart olduğundan bunların her türlü sahtecilik ve tahrifata karşı korunması büyük önem arz etmektedir.

Kaynak belgelerin güvenli hale getirilmesi kapsamlı önlemler gerektirmektedir. Belgelerin sahtecilik ve tahrifata karşı korunması ve bireye ait bilgilerin (doğum ve ölüm bilgileri gibi) saklandığı nüfus kayıtlarının güvenliği bu önlemlere örnek teşkil etmektedir. Nüfus kayıtlarına erişimin kısıtlanması, güvenlik kontrollerinin gereken seviyede uygulanması, belgelerde sahtecilik ve tahrifatı engelleyecek güvenli tasarımların bulunması, merkezi elektronik veri bankalarında bulunanlar dahil olmak üzere, belgelerin aslı gibi kopyalarının da güvenli bir şekilde ve gerektiği gibi saklanması, bilgi doğrulama amacı ile kaynak veri bankasına doğrudan erişim yetkisi olan ve belgeleri incelemek ve teşhis etmekle yükümlü kişilerin yolsuzluk ve sahtecilikle mücadele konularını da içeren geniş kapsamlı ve süreklilik arz eden hazırlık programlarına tâbi tutulmaları bu önlemler arasında sayılabilir.

Dolaşım belgelerinin kişiselleştirilmesi konusunda ise "dört göz ilkesi" ve "görevlerin ayrılığı" hususlarına sürecin her aşamasında dikkat edilmelidir.

Kimlik Kartları

Vize yol haritaları, Batı Balkan ülkelerinden kaynak belgeler ve kimlik kartlarında yüksek güvenlik standartlarının yakalanmasını ve bu belgelerin hazırlanması ve verilmesinde kesin kurallara tâbi bir prosedürün uygulanmasını şart koşar. Bazı durumlarda seyahat belgesi bazen kaynak belge işlevi olan, öte yandan nüfus kaydı gibi belgelerin temininde ibrazı şart koşulan kimlik kartı kategorisi, yol haritalarında özellikle yer almaktadır.

Taşıyıcı Sorumlulukları

Taşıyıcı sorumlulukları, bireyler, kurumlar ya da kuruluşlar tarafından yolcuların hava, deniz ya da kara yoluyla taşındığı durumlarda yolcuların geçerli ve kabul edilen vize veya oturma izni gibi seyahat belgelerini haiz olmalarını garantileyen yükümlülükler anlamına gelir. Seyahat belgelerinin denetimini gereken şekilde sağlayamayan ve ülkeye izni olmayan yabancıların girişine göz yuman taşıyıcılar, bu kişilerin ülkelerine geri gönderilmesinden fiilen sorumludur ve ayrıca haklarında maddi ceza uygulanır.

Taşıyıcı sorumlulukları 1985 tarihli Schengen Anlaşması'nda belirtilen hükümleri açıklayan 1990 tarihli Schengen Sözleşmesi'nin 26. maddesinde açıklanmıştır. 2001 yılında onaylanan AB Yönergesi (2001/51/EC), 26. maddeyi tamamlayıcı nitelikte olup taşıyıcı sorumluluklarının "yasadışı göçün önüne geçmek ve yasadışı göçle mücadele etmek" amacıyla yürürlüğe koyulduğunu belirtmektedir. Bu doğrultuda vize yol haritaları, Batı Balkan ülkelerinin taşıyıcı sorumluluklarına yönelik yönetmeliği yürürlüğe koymalarını ve yaptırımları belirlemelerini talep edilmiştir.

Suçluların Malvarlığına El Konulması

Bu konudaki yasal düzenleme, herhangi bir suçtan kaynaklanan edinimlerin suçlulara bırakılmasına engel olmak için gerekli görülmektedir. Bu tür edinimlerin bir başka kişiye aktarıldığı durumlarda da malvarlığına el konulabilir. Bunun için sözkonusu suçun işlendiğini tasdikleyen bir mahkeme kararı gerekmektedir. Avrupa Birliği'nde bir üye ülke, bir diğer üye ülkede işlenmiş bir suçtan kaynaklanan edinimlerin dondurulmasını ya da bu tür bir edinime el konulmasını talep edebilir.

Avrupa Konseyi, suçluların edinimlerine el konulmasına yönelik iki sözleşme imzalamıştır. AB, 1990 ve 2005 tarihli bu sözleşmeler temelinde, sözkonusu iki sözleşmeden daha da katı bir mevzuat oluşturmuştur.

Avrupa Konseyi Sözleşmeleri

Avrupa Konseyi, AB'den farklı ve daha eski bir kurumdur. 1949'da kurulan bu kurumun merkezi Strasbourg'dadır ve vize serbestleşmesi sürecine dahil beş Batı Balkan ülkesi (Arnavutluk, Bosna-Hersek, Makedonya, Karadağ ve Sırbistan) de dahil olmak üzere toplam 47 üyesi vardır.

Avrupa Konseyi genellikle kabul ettiği sözleşmeler temelinde faaliyet gösterir. Bu kurumun üyeleri, hazırlayıp kabul ettikleri sözleşmeler ve uluslararası anlaşmalar yoluyla yasal ve diğer standartlar üzerinde mutabakata varır. Avrupa Konseyi sözleşmeleri, üye devletlerin imza ve onayı ile yasal bağlayıcılık kazanır ve bu devletlerce iç hukuk düzenine aktarılır. Pek çok Avrupa Konseyi sözleşmesi üye olmayan ülkelerin imzasına da açılmıştır.

Avrupa Konseyi Sözleşmeler Dairesi verilerine göre toplam 205 Avrupa Konseyi Sözleşmesi bulunmaktadır. Batı Balkan ülkeleri, yolsuzluktan bireysel verilerin korunması ve ceza işlerinde adli işbirliğine kadar pek çok alanı ilgilendiren bu sözleşmeleri uygulamakla yükümlüdür (bkz. bir sonraki madde).

Ceza İşlerinde Adli İşbirliğine Dair Avrupa Konseyi Sözleşmeleri

Ana sözleşmeler olarak da bilinen ceza işlerinde adli işbirliğine dair iki temel Avrupa Konseyi Sözleşmesi vardır. Bunlar, 1957 tarihli Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi ve 1959 tarihli Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Sözleşmesi'dir. Bu temel sözleşmelerin yanı sıra ceza işlerinde adli işbirliğine dair toplam 31 sözleşme ve protokol vardır. Bunlar arasında, koşullu olarak hüküm giymiş veya koşullu olarak serbest bırakılmış suçluların denetimini, ceza işlerinde dava naklini, hükümlülerin naklini, yolsuzluk, terörizmi önleme ve terörizmle mücadele, para aklama ve suç kaynaklı edinimlere el konması konularını, yasal kısıtlamaları, insan kaçakçılığını, şiddet içeren suçlarda tazminatı ve siber suçları içeren sözleşme ve protokoller yer almaktadır.

Batı Balkan ülkelerinden, ceza işlerinde adli işbirliğinin sağlanması için uluslararası sözleşmeleri, özellikle Avrupa Konseyi sözleşmelerini imzalamalarının yanı sıra, AB ülkeleri ve diğer bölge ülkelerinde ceza işlerinde adli işbirliği konusunda savcı ve hakimlerin verimliliklerinin artırılması için gerekli önlemlerin alınması istenmektedir.

Yolsuzluk

Yolsuzluk ile mücadele AB'nin öncelikleri arasında gelmektedir. Bulgaristan ve Romanya'nın üyeliği ile ilgili tartışmalar da gösteriyor ki, pek çok AB ülkesi adı yolsuzlukla anılan ülkelerin AB'ye üyeliğinin dürüstlük standartlarını zedeleyeceğinden çekinmektedir.

Yolsuzluk endeksleri arasında belki de en bilineni olan Uluslararası Şeffaflık Örgütü'nün Yolsuzluk Algılama Endeksi, Batı Balkan ülkelerine bu konuda oldukça kötü bir not vermektedir. En yüksek puanın 10 (en sorunsuz) en düşük puanın ise 0 (en sorunlu) olarak belirlendiği bu endekse göre Batı Balkan ülkelerinin aldığı puanların bazıları şu şekildedir: En sorunsuz Batı Balkan ülkesi 3.6 puan ile Makedonya, en sorunlu Batı Balkan ülkesi 3.2 puan ile Bosna-Hersek'tir. Bir karşılaştırma yapılırsa, Slovenya aynı endekse göre 6.7 puan, en sorunsuz ülke olan Danimarka'nın ise 9.3 puan almıştır. Dünya sıralamasında en alt sırada 1.0 ile Somali yer almaktadır.

AB, Batı Balkan ülkelerinin yolsuzlukla mücadeleye yönelik yeni stratejiler geliştirmeleri ve bunlarla uyumlu hareket planları ve gerekli yasal düzenlemelerin yerine getirilmesi konusunda oldukça hassastır. Vize yol haritaları, sınır denetiminden (örneğin sınır polisi, gümrük) ve seyahat belgeleri ve vizelerden sorumlu kurum ve kuruluşlardaki yolsuzlukla da mücadeleye yönelik gerekli adımların atılmasını şart koşmaktadır.

Öte yandan vize yol haritaları, Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi'nin ilgili sözleşmelerinin de Batı Balkan ülkeleri tarafından hayata geçirilmelerini öngörmektedir. Bunlara örnek olarak 2003 tarihli BM Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi, 1999 tarihli Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Medeni Hukuk Sözleşmesi ve aynı yıla ait Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesi verilebilir.

Seyahat Yasağına Yönelik AB Ortak Eylem Planı

"Ortak Eylem Planı", AB Ortak Dışişleri ve Güvenlik Politikası'nın (ODGP) hukuki araçlarından biridir. 27 üye ülkenin dahil olduğu, ana hatlarının AB Devlet ve Hükümet Başkanları Konseyi'nce çizildiği belirli birtakım hedeflere ulaşmak için hazırlanan bir eylem planıdır. Eğer bir ortak eylem planında karar kılınırsa, gerekli insan kaynağı, uzmanlık, maddi kaynak ve teçhizat seferber edilir.

AB, üyesi olmayan ülkelerin bazı vatandaşlarına seyahat yasağı uygulamaktadır. Aralarında Robert Mugabe'nin de bulunduğu Zimbabve'nin üst düzey yöneticilerine yönelik seyahat yasağı bu konuda verilebilecek bir örnektir. Bu yasak kararı, Zimbabve hükümetinin "insan hakları, düşünce özgürlüğü, dernekleşme ve toplantı özgürlüğüne

yönelik ciddi ihlallerde" bulunmasından ötürü alınmıştır.

AB Mevzuatını Oluşturan Hukuki Belgeler

AB, mevzuatını oluştururken değişik adları ve yaptırım güçlerini haiz hukuki belgelerden yararlanır. Bazı örnekler:

AB Tüzükleri: Bunlar tüm AB üyelerinde hiçbir fark olmaksızın uygulanır. Belirlenen bir tarihte, çoğu zaman AB Resmi Gazetesi'nde yayımlandıktan kısa bir süre sonra yürürlüğe girer. AB Tüzüğü, çeliştiği bir ulusal kanundan üstündür.

AB Yönergesi: Bunlar amaçlanan hedefi tanımlar fakat bu hedefe varmada kullanılacak hukuki araçların ve yolun tanımlanmasını üye ülkelerin inisiyatifine bırakır. Her yönerge, çoğunlukla AB'de kabulünden iki ya da üç yıl sonrasına denk düşen bir uygulama süresi içerir. Bu süre içerisinde üye ülkeler yönergenin içeriğini iç hukuklarına aktarmış olmalıdır.

AB Kararı: (Tüm üye ülkelerin temsil edildiği) AB Konseyi ve Avrupa Komisyonu kararlar alabilir. Kararlar muhataplarını bağlar.

Avrupa Yargı Ağı (Eurojust)

Eurojust 2002'de faaliyete geçen bir AB kurumudur. Merkezi Lahey'de olan bu kurum, AB ülkelerinde örgütlü suç ve sınıraşan suça karşı soruşturma ve kovuşturma sürecinin daha etkili sürdürülmesi amacı ile adli makamlar arasında sabit bir iletişim ağı olarak faaliyet gösterir. Eurojust'ın her AB ülkesinden bir adet olmak üzere 27 üyesi vardır. Bu üyeler kıdemli savcı, hakim ya da polis memuru olarak ülkelerindeki görev yaptıkları adli makamlara ve soruşturma dosyalarına erişebilirler. Eurojust'ın, tüm Batı Balkan ülkeleri de dahil, AB üyesi olmayan ülkeler ile 31 iletişim noktası vardır (2007). Eurojust, bu ülkelerdeki soruşturma dosyaları hakkında ilgili iletişim noktası ile çalışır.

Örneğin Nisan 2009'da geniş kapsamlı bir insan ve uyuşturucu kaçakçılığı dosyasında, İtalya, Hollanda ve Kolombiya'da eşzamanlı ve eşgüdümlü bir şekilde tutuklamalar gerçekleştirilmiştir. Kurumun soruşturmadaki rolü Kolombiya, Hollanda ve İtalya'daki adli makamlar arasında toplantılar düzenlemektir.

Vize yol haritaları, Batı Balkan ülkelerinin iletişim noktaları aracılığı ile Eurojust ile ilişkilerini geliştirmelerini gerekli koşturmaktadır. Amaç terörizm gibi sınıraşan suçlarla mücadelede işbirliğini arttırmaktır. Bu bağlamda Makedonya 28 Kasım 2008'de Eurojust ile adli işbirliği anlaşması imzalamıştır.

Avrupa Polis Bürosu (Europol)

AB ülkelerine hizmet sunan ve herhangi bir yaptırım gücü ya da kendine ait bir polis kuvveti olmayan Europol teşkilatının temelleri 1993 yılında imzalanan Maastricht Anlaşması ile atılmıştır ancak kurumun Lahey'deki merkezi 1999'dan beri faaliyettir.

Europol'un başlıca görevi, AB kolluk kuvvetleri arasındaki işbirliğini artırmak ve böylelikle "terörizm, uyuşturucu kaçakçılığı ve diğer uluslararası örgütlü suçları önlemek ve bunlarla mücadeleyi etkin kılmak"tır. Europol bu görevi karşılıklı bilgi değişimi, istihbarat analizi, uzmanlaşma ve hazırlık programları ile yerine getirir.

Stratejik İşbirliği Anlaşmaları

Europol bütün Batı Balkan ülkeleri ile yakın işbirliği içinde olup her biri ile uyuşturucu kaçakçılığı, para aklama, yasadışı göç gibi konularla mücadele amaçlı stratejik işbirliği

anlaşmaları imzalamıştır. Anlaşmaların içeriği şu şekildedir:

Karşılıklı stratejik ve teknik bilgi değişimine olanak tanımak (stratejik bilgiye örnek olarak uygulanacak tedbirlere dair bilgi, kaçakçıların kullandığı yollar ve metotlar, tehdit değerlendirmesi ve ülkedeki suç durumu raporları verilebilir; teknik bilgi ise polis metodolojisi, polis güçleri tarafından alınan idari tedbirleri içerir);

Batı Balkan ülkelerindeki ilgili birimlerin Europol ile işbirliğini sağlamak için kapasitelerini geliştirmek;

İki taraf arasındaki "işbirliği altyapısı"ndaki sorunların ortaya çıkarılması için ayırım çözümlenmesi yapmak;

Karşılıklı irtibat yetkililerinin görevlendirilmesine olanak tanımak.

Operasyonel İşbirliği Anlaşmaları

Batı Balkan ülkelere sunulan vize yol haritalarının öngördüğü bir sonraki adım "Europol ile, özellikle verilerin korunması konusunda operasyonel işbirliği anlaşmalarını imzalamak için hazırlık yapmaktır". Batı Balkan ülkeleri ile imzalanmış mevcut işbirliği anlaşmaları, uygulanacak tedbirler ve tehdit değerlendirmesinde bilgi alışverişi gibi yapısal ve stratejik konularla sınırlıdır. Operasyonel dayanışma ise suçlular, yasadışı göçmenler vs. hakkında belirli bilgilerin karşılıklı değişimini içerir. Bu dayanışmanın sağlanabilmesi için Batı Balkan ülkelerinin öncelikle bireysel verilerin korunması için gerekli adımları atması gerekmektedir.

FRONTEX

Ekim 2005'ten bu yana faal olan FRONTEX Varşova merkezli bir AB kurumudur. FRONTEX'in asıl amacı AB ülkelerinin sınır güvenliği konusunda operasyonel işbirliğini düzenlemektir. Bunu da birbirini tamamlayan birtakım faaliyetler ile sağlamaktadır. FRONTEX'in faaliyetlerinin başında AB'nin sınırlarının güvenliğine yönelik risk analizi gelir: risklerin belirlenmesi, değerlendirilmesi ve öncelikli olarak ele alınması. Amaç, belirlenen riske karşı ne az, ne de fazla, yani "yeterli" miktarda güvenlik sağlamaktır.

FRONTEX, üye devletlerin dış sınırlarının güvenliği, sınır görevlilerinin eğitimi, ortak eğitim standartlarının oluşturulması ve sınır kontrolü ile denetimi konularında araştırmaların sürdürülmesi gibi operasyonel faaliyetlerinin düzenlenmesine yönelik çalışmalar yürütmektedir. Kurum ayrıca seyahat dokümanlarının elde edilmesi ve ülkede yasadışı olarak bulunan üçüncü ülke vatandaşlarının ülke dışına çıkarılması gibi konularda üye ülkelere destek vermektedir.

FRONTEX'in AB'ye komşu AB üyesi olmayan ülkeler ile de anlaşmaları bulunmaktadır. Bunlar, işbirliği, sınır kontrolü, eğitim ve araştırma-geliştirmede teknik dayanışma gibi operasyonel faaliyetlere odaklanmaktadır. Nisan 2009 itibarıyla FRONTEX dokuz AB üyesi olmayan ülkenin kolluk kuvvetleri ile (vize serbestleşmesi sürecindeki beş ülkenin dördü - Arnavutluk, Bosna-Hersek, Makedonya ve Sırbistan - dahil) işbirliğine gitmiştir. Diğer beş ülke Hırvatistan, Gürcistan, Moldova, Rusya ve Ukrayna'dır. FRONTEX ile yakın bir çalışma düzeninin hayata geçirilmesi, vize yol haritaları tarafından şart koşulmaktadır.

Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu

GRECO, Avrupa Konseyi'nin yolsuzlukla mücadeleyi denetleme kurumudur. 1999'da kurulmuştur ve merkezi Strasbourg, Fransa'da bulunmaktadır. GRECO üyesi AB ülkeleri ile sınırlı değildir (örneğin ABD de GRECO üyesidir). Avrupa Konseyi'nin bütün üyeleri GRECO'ya da üyedir. Vize serbestleşmesi sürecine dahil olan beş Batı Balkan

ülkesi hem Avrupa Konseyi hem de GRECO üyesidir.

Kurumun amacı üye ülkelerin yolsuzlukla mücadele politikalarındaki eksikleri Avrupa Konseyi'nin yolsuzlukla mücadele standartları ışığında tespit ederek yasal, kurumsal ve pratik reformlar önermektir.

GRECO yolsuzlukla mücadeleyi yaptırımlar yöntemiyle değil, karşılıklı değerlendirmeler, ikna ve bir çeşit sosyal baskı yoluyla yürütmektedir. Dönemsel temelde çalışır. Değerlendirme dönemleri üç ya da dört yılı kapsamaktadır. Her değerlendirme dönemi için özel bir tema seçilir, her ülke ayrı ayrı incelenir. 2007'de başlayan mevcut dönem rüşvet ve siyasal parti finansmanı konusuna odaklanmaktadır. Her dönem sonunda GRECO, önerilerinin ne kadarının yerine getirildiğini değerlendirir.

Vize yol haritaları, Batı Balkan ülkelerinin GRECO koşullarını yerine getirmelerini şart koşmaktadır.

Biyometrik Seyahat Belgelerinde Uluslararası Sivil Havacılık Kurumu ve Avrupa Komisyonu Standartları

Bir BM teşkilatı olan Uluslararası Sivil Havacılık Kurumu (ICAO) makinelerin okuyabileceği seyahat belgeleri ve bunların içerdiği biyometrik bilgiler için standartlar getirmiştir. Örneğin, biyometrik dosyalar için formatlar, yüz resmi için istenilenler (cepheden çekilen, gözlerin açık olduğu ve kırmızı çıkmadığı fotoğraflar) ve parmak izleri ile pasaportlarda kullanılan iletişim protokollerine (değiştirilebilir olmaları amacıyla) dair standartlar belirlenmiştir.

Bu standartlar 2003 ICAO Biyometrik Verilerin, Pasaport ve Makinelerin Okuyabildiği Seyahat Belgelerine Dahil Edilmesine Yönelik Tasarısı'nda yer almaktaydı. Söz konusu belge her ne kadar tavsiye niteliği taşısa da, birçok ülke ICAO standartlarını uygulayarak biyometrik pasaport uygulamasına geçmektedir. Amaçlanan, kimlikte sahtecilik ve tahrifatın önüne geçilebilmesidir. Biyometrik pasaportlara dair AB mevzuatının (2252/2004 sayılı 13 Aralık 2004 tarihli AB Konseyi Tüzüğü ve ilgili belgeler) dayanağı da ICAO standartlarıdır. Ayrıntılı bilgi için Makinelerin Okuyabildiği Biyometrik Seyahat Belgeleri'ne bakınız.

Vize yol haritaları, Batı Balkan ülkelerinin ICAO ve AB standartlarına uygun, makinelerin okuyabildiği biyometrik seyahat belgeleri düzenlemelerini şart koşmaktadır. Bununla amaçlanan, hem belgelerin uyumlu hale getirilmesi, hem de bölge ülkelerinin vatandaşlarından AB'de yasadışı yollarla ikamet edenlerin daha kolay tespit edilerek geri gönderilmelerini sağlamaktır.

Yasadışı Göçmenlerin Sınırıcı Tespiti

Sınırıcı tespit, yetkililer tarafından kullanılan ve ülke sınırları içerisindeki yasadışı göçmenlerin yakalanmasına olanak sağlayan bir stratejidir. Gelişmiş sınır kontrollerine rağmen çok sayıda yasadışı göçmenin ülke sınırlarından içeriye sızdığı bugünün koşullarında, sınırıcı tespit stratejisi yasadışı göçün önüne geçmede hayati bir rol oynamaktadır.

Sınırıcı tespit rastgele gerçekleşmemektedir. Strateji "bağ noktaları"na odaklanır ki bunlar, yasadışı göç yollarının kesiştiği veya geçtiği yerler veya yasadışı göçmenlerin gizlice kaldıkları barınakların veya kaçak göçmen taşımacılığının yoğunlaştığı yerlerdir..

Batı Balkan ülkeleri, yasadışı göçmen olarak AB'ye girmek isteyen üçüncü ülke vatandaşlarının sınırıcı tespiti stratejisini uygulamakla yükümlüdür.

Pasaportların Kişiselleştirilmesi ve Dağıtım Sürecinde Doğruluk ve Güvenlik

Kişiselleştirme, doldurulmamış (boş) şekilde kullanıma müsait olmayan pasaportların, pasaportun hamili olacak kişinin bilgileri ile (biyometrik veriler dahil) donatılması sürecidir.

Kişiselleştirme sürecinde girişi yapılan verilerin suçlular ve dolandırıcılar tarafından kullanılmaması, değiştirilmemesi ve çalınmaması, güvenlik açısından hayati önem arz eder. Dağıtım sürecinde ise izinsiz şahısların doldurulmamış ya da kişiselleştirilmiş pasaport belgelerini ele geçirmesinin engellenmesi için benzer önlemler şarttır. Bu da kişiselleştirme ve dağıtım sürecinde yapılacak sistematik kontrollerle sağlanır. Bunlar arasında, "dört göz" ilkesinin düzenli uygulanması (önemli görevlerin en az iki kişinin denetiminde gerçekleştirilmesi ilkesi, iki kişinin yolsuzluk yapmasının tek kişiye göre daha zor olacağı düşüncesinden hareket eder) ve "görev ayrıştırması" (kapsamlı bir süreç boyunca görevler farklı bireyler arasında paylaştırılarak tek bir bireyin bütün sürece hakim olmasının önüne geçilir ve sahtecilik, tahrifat ve dolandırıcılık riskleri azaltılır) bulunmaktadır. Şifrelenmiş iletişim ve insan müdahalesinin minimuma indirilmesi de sahtecilik, belge ve bilgilerde tahrifat ve dolandırıcılık risklerini azaltmak için yapılan teknik kontrollere örnek sayılabilir.

LASP/SLTD Veritabanı

Interpol'ün bünyesinde çalınmış ve kaybolmuş seyahat dokümanları hakkında bilgi barındıran SLTD veritabanı bulunmaktadır. Veri bankasına, hakkında kayıp ya da çalıntı raporu bulunan milyonlarca pasaport, kimlik kartı ve vize kayıtlıdır. Bu sayede sınır kontrolünden sorumlu görevliler, dünya çapında herhangi bir ülkeye çalıntı seyahat belgeleri ve sahte kimlikle giriş yapmaya çalışan kişileri tespit edebilir. Suçluları ve yasadışı göçmenleri tespit etmek için bu veritabanı anahtar rol oynamaktadır. Batı Balkan ülkeleri de Interpol'ün SLTD veri bankasına bildirimde bulunmakla yükümlüdür.

Elektronik Cihazlarca Okunan Biyometrik Seyahat Belgeleri

Bilgisayarlarca okunabilen ve bireylere ait biyometrik bilgiler içeren seyahat belgeleridir. Biyometrik bilgi fizyolojik özellikler (parmak izi, göz irisi şekli, el yapısı, yüz, ses ve kulak yapısı) ya da davranış özellikleri (imza) hakkında bilgi içerir ve yetkililere şahsın kimliğinin belirlenmesi için daha hızlı ve kesin bir yöntem sunar. Biyometrik bilgiler sınır görevlilerine ve diğer kontrol kurumlarına da veritabanından faydalanma imkanı sunar: örneğin kişinin daha önce Schengen Bölgesine farklı bir isim altında giriş yapıp yapmadığının anlaşılmasını kolaylaştırır. Bu sebeplerden ötürü biyometrik seyahat belgeleri örgütlü suç, terörizm ve yasadışı göçle mücadelede anahtar rol oynar.

2004 yılında AB 2252/2004 sayılı tüzüğü kabul ederek AB ülkelerinin pasaportlarının elektronik cihazlarca okunabilmesi zorunluluğunu getirdi. Ayrıca pasaportlarda 2006'dan itibaren şahsın dijital fotoğrafına, 2009'dan itibaren ise parmak izine yer verme zorunluluğu getirildi. Biyometrik bilgi, pasaportlara yerleştirilen bir çip aracılığı ile saklanmakta ve ulusal veritabanlarında ve Schengen Bilgi Sistemi II'de (SIS II) yer almaktadır. SIS'in modern ve gelişmiş bir versiyonu olan SIS II, Schengen ülkelerindeki yetkililerin sınırı geçmeye ve vize almaya çalışan şahıslar hakkındaki bilgileri ve bu konudaki politikaları kendi aralarında paylaşmasına olanak sağlar.

Göç Yönetimi

Göç, küresel ekonominin başlıca etmenleri arasında gelmektedir. Bu görüş doğrultusunda göçe yaklaşımlarda kavramsal bir evrilme gerçekleşmiş ve göçü kontrol etmek ve kısıtlamak yerine yönetmek önem kazanmıştır.

Göç alanında en yetkili hükümetlerarası kurum olan Uluslararası Göç Örgütü (IOM), göç

yönetiminin amacını göçün sosyal ve ekonomik potansiyelinden göçmenlerin ve toplumların yararlanabilmesi olarak tanımlar. "Göç yönetiminin düzenli bir biçimde gerçekleştirilmesi" ve "yasadışı göçün kontrolü" bu amaç çerçevesinde yer alır. Bu doğrultuda, göç üzerine ampirik verilere dayanan ve gerekli yasal düzenlemeler ve idari yapılar ile pekiştirilen kapsamlı bir göç yönetimi politikasının oluşturulması önem arz etmektedir. Göç yönetimi üzerine gerekli bilgilerin toplanması, ülke içindeki bakanlık ve diğer birimlerin işbirliğini gerektirdiği kadar uluslararası işbirliğini de gerektirir.

Göç Akımlarının Denetimi

Vize yol haritaları, göç akımlarının denetlenmesi, ülkelerin göç profillerinin güncellenmesi ve göç oran ve akımları üzerine gerekli bilgilerin toplanması ve incelenmesi amacıyla kurumsal düzenlemelerin yapılmasını Batı Balkan ülkelerine şart koşturmaktadır. Göç akınlarının denetimi, yasal ve yasadışı göçün yapısı ve miktarı hakkındaki verileri düzenli bir biçimde depolamayı gerektirir.

Göç Profilleri

Göç profili oluşturulması, ilgili ülkenin göçe dair tüm bilgilerinin toplanması ve incelenmesidir. İlgili ülkeye gelen ve ilgili ülkeden giden göçmenler, ülke dışına çıkarılan para, göçmen toplulukları, yasadışı göç gibi konularda bilgi içeren profil ayrıca göç politikaları ve göçe dair yasal düzenlemeleri de ana hatlarıyla anlatır. 2008 yılındaki AB dönem başkanlığı görevi için hazırlanan Slovenya, Uluslararası Göç Örgütü'nden tüm Batı Balkan ülkelerinin ve Türkiye'nin göç profillerini derlemesini istedi. Bu profiller 2007'de tamamlandı. Batı Balkan hükümetleri bunları güncellemekle mükelleftir.

Kara Para Aklama

Kara para aklama yasadışı yöntemlerle kazanılan paranın nereden geldiğini saklamak anlamına gelir. Başarılı olunan durumlarda, aklanan kara para cezai kimliğini kaybeder ve yasal görünüm kazanır. Cezai suç olarak kara para aklama, örgütlü suç sonucu kazanılan gelirin (uyuşturucu satışı, silah kaçakçılığı ve fuhuş) yanı sıra yasadışı mali işler sonucu elde edilen her türlü edinimi de kapsar (yolsuzluk, vergi kaçakçılığı ve hesaplarda sahtecilik gibi).

Kara Para aklamaya verilebilecek en bilinen örnek "smurfing" ya da Türkçesi ile "parçalama"dır. 100,000 Euro gibi yüklü miktarda bir para, 10,000'er Euroluk küçük parçalara ayrılır ve farklı kişiler tarafından değişik hesaplara yatırılır. Bu paralar daha sonra yasadışı paranın asıl sahibinin hesabına geri yatırılır. Bankaların, belirli miktarın altındaki meblağları mali denetleme kurumlarına bildirmedikleri göz önünde bulundurulursa, yüklü miktarların küçük parçalara bölünmesinin ne kadar önemli olduğu daha iyi anlaşılır. Kara para aklamının diğer yöntemleri daha çetrefilli olup, hayali kredi ödemeleri ya da sahte faturalar üzerinden gerçekleştirilebilir. Ayrıca, kara para aklamaya karşı sıkı tedbirlere yer vermeyen offshore bankalara (örneğin Barbados, Cayman Adaları ve Belize'deki offshore finans merkezleri) yüksek miktarlarda para yatırılması da verilebilecek örnekler arasındadır.

AB'nin kara para aklamaya mücadeledeki başlıca hukuki belgesi, 2005 yılında kabul edilen "Kara Para Aklamada Mali Sistemin Kullanımının Önlenmesine Dair Yönerge"dir. Yönergenin amacı, mali sistemin kara para aklama ya da terörizmin finanse edilmesi amaçlı kullanılmasını engellemektir. Yönerge, mali kurumları müşterilerinin mali ve hukuki durumlarını incelemekle görevlendirmektedir, yani bu kurumların, potansiyel müşterilerin geçmişini araştırmalarını şart koşturmaktadır. Kurumlar ayrıca şüpheli para aktarımlarını takip etmek ve ülkelerindeki mali istihbarat birimlerine (MİB) bildirmek zorundadır. AB Yönergesi mali istihbarat birimlerinin kurulmasını ön görmektedir.

Batı Balkan ülkeleri, kara para aklamayı önlemek ve kara para aklamaya mücadelede ulusal bir strateji belirleyerek bu stratejiyi uygulamakla yükümlüdür. Ayrıca ihtiyaç

duyulan yasal düzenlemelerin yapılması ve ilgili Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi sözleşmelerinin hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Ulusal Bütüncül Sınır Yönetimi

Ulusal Bütüncül Sınır Yönetimi, sınır yönetiminden sorumlu kurumların (yani, emniyet, gümrük ve hayvan ile bitki denetiminden sorumlu kurumların) kendi içlerinde ve birbirleri arasındaki işbirliğini hem ulusal hem uluslararası boyutta bütüncül hale getirerek en yüksek seviyeye çıkarmak adına geliştirilmiştir.

Etkin sınır yönetiminin iki amacı vardır: (a) kişilerin ve malların yasal dolaşımını kolaylaştırmak; (b) kaçak mal, uyuşturucu, silah ve yasadışı göçmen girişinin ve insan kaçakçılığının önüne geçmek; salgın hastalıkların insan, hayvan ve bitkilere yayılmasını engellemek ve terör tehdidine karşı hazırlıklı olmak.

Bu iki ana amacın gerçekleşmesi için Ulusal Bütüncül Sınır Yönetimi kavramı Batı Balkanlar için üç alanda ileri işbirliği ve bütünleşmeyi öngörür:

- Birim İçi İşbirliği
- Kurumlararası İşbirliği
- Uluslararası İşbirliği

Bu üç alanda ayrı ayrı bütünleşme ve üçünün kendi aralarında bütünleşmesi, çeşitli mevzuat hükümlerini, teşkilatlanmayı ve teşkilat yönetimini, prosedürleri, insan kaynaklarını ve eğitimi, iletişimi, bilgi-işlemi, altyapı-teçhizatı ve bütçeyi içeren birçok faaliyet ve araçtan müteşekkil kapsamlı bir paket ile mümkündür.

Bütüncül Sınır Yönetimi, Schengen Bölgesi ülkeleri için de geçerlidir, fakat burada öne çıkan nokta ulusal sınır yetkilileri arasında işbirliğinin sağlanması ve ortak bir yasal düzenlemenin oluşturulmasıdır. 7 Mayıs 2002 tarihli Avrupa Komisyonu Tebliği ile (ki bu tebliğ ilgili alanda izlenecek siyaseti içeren bir belgedir) AB'nin harici sınırlarının bütüncül yönetimi sayesinde öncelikle yasadışı göçü engellemek ve terörizm ile mücadele amaçlanmıştır. Tebliğ doğrultusunda pek çok hukuki belge kabul edilmiştir. AB halihazırda sınır kontrollerini daha etkin hale getirmek ve AB'ye giriş yapanları daha doğru ve tam kayıt altına alabilmek için yeni nesil sınır yönetimi araçları üzerine çalışmaktadır.

Geri Dönerlerin Toplum ile Yeniden Bütünleşebilmeleri için Ulusal Strateji

AB ve Batı Balkan ülkeleri arasında sonlandırılan Geri Kabul Anlaşmaları doğrultusunda Batı Balkan ülkeleri AB tarafından geri gönderilen kişilerin yeniden toplumla bütünleşmelerini sağlamakla yükümlüdür. Bu amaçla Batı Balkan ülkelerinin iade edilenlerin şahsi belgelerini hazırlaması, bu kişilere geçici konaklama imkanı sağlaması, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetleri sunması ve çocuklar için eğitim olanakları sağlaması gerekmektedir.

Geri gönderilenlerin toplumla yeniden bütünleşmesi amacına yönelik faaliyetlerin yerine getirilmesi, farklı bakanlıklar ve hükümet birimlerinin işbirliğini gerektirmektedir. İçişleri Bakanlığı, Çalışma Bakanlığı ve yerel idareler bunlar arasındadır. Vize yol haritalarının kabulünü şart koştuğu Ülkelerine Geri Dönerlerin Toplum ile Yeniden Bütünleşmeleri için Ulusal Strateji sayesinde, geri dönerlere destek veren bu üç aktör kurum arasında koordinasyon sağlanmaktadır.

Bireysel Verilerin Korunmasına Dair Mevzuat

Bireysel verilerin korunması, bireylere kendi haklarındaki bilgilerin toplanması ve saklanması konusunda gizlilik hakkı tanınması amacını güden bir hukuki düzenleme alanıdır. Bireysel verilerin korunması kavramı, en temel insan hakları arasında olan ve Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesi'nin 8. Maddesi'nde de belirtilen gizlilik hakkı temelinde oluşturulmuştur.

Verilerin korunması mevzuatının zorluğu, gözetmesi gereken dengeden kaynaklanmaktadır: bir yandan gizlilik hakkından ödün verilmemesi gerekirken, diğer yandan ticari hayat gereği (örneğin müşteriler hakkında bilgi) ya da idarenin ihtiyaçları nedeni ile (vatandaşların vergi bilgileri, emeklilik bilgileri, sosyal güvenceleri vs.) meşru amaçlarla bilgilerin serbest dolaşımına olanak tanınması gerekmektedir. Bireysel verilerin korunması hakkı "ulusal güvenlik, savunma, kamu güvenliği, cezai suçların soruşturulması" gibi nedenlerle kısıtlanabilmektedir.

Birçok AB Yönergesi bu konuya odaklanmıştır. Bu yönergeler arasında 95/46/EC Sayılı "Kişisel Nitelikteki Verilerin İşleme Tâbi Tutulmasından ve Serbest Dolaşımından Kaynaklanan Sorunlara Karşı Şahısların Korunması" ve 2002/58/EC Sayılı "Gizlilik Ve Elektronik İletişim" yönergeleri öne çıkmaktadır. İlk yönerge, Batı Balkan ülkelerinin imzalayıp, onaylayıp uygulamakla mükellef olduğu 1981 tarihli Kişisel Nitelikteki Verilerin Otomatik İşleme Tâbi Tutulması Karşısında Şahısların Korunmasına Dair Sözleşme'nin ve 2001 tarihli Ek Protokol'ün etkisini artırdı.

Şahsi bilgiler işlenirken, 95/46/EC sayılı yönerge "kişisel bilgilerin arızı veya yasadışı yöntemlerle yok edilmesi, arızı kaybı, değiştirilmesi, izinsiz ifşa edilmesi ya da erişilmesine karşı gerekli tedbirler[in alınmasını]" öngörür. Yönerge ayrıca AB ülkelerinden AB üyesi olmayan ülkelere verilerin taşınmasına, yalnızca söz konusu ülkenin "yeterli koruma seviyesini haiz olması" şartıyla izin vermektedir.

Suçlular, yasadışı göçmenler, vb. hakkındaki kişisel bilgilerin karşılıklı değişimine izin verecek şekilde Batı Balkan ve AB ülkelerindeki kolluk kuvvetleri arasında operasyonel işbirliğinin gerçekleşmesi, Batı Balkan ülkelerinin yeterli veri koruma sistemlerine sahip olması şartına bağlanmıştır.

Geri Kabul Anlaşması

AB ile AB üyesi olmayan bir ülke arasında imzalanan ve iki tarafın vatandaşlarının veya taraflardan birinden transit geçerek diğer tarafa gelmiş olan üçüncü ülke vatandaşlarının, söz konusu diğer tarafın sınırları içerisinde bulunma veya ikamet etme şartlarını haiz olmamaları veya bu şartları kaybetmiş olmaları hallerinde geri kabulünü öngören anlaşmadır.

Geri kabul anlaşmaları mütekabiliyet öngörmelerine rağmen, asıl sorun AB vatandaşı olmayanların AB sınırları içerisinde yasadışı olarak bulunmasıdır. Pratik anlamda geri kabul anlaşmaları, yasadışı göçmenleri vatandaşı oldukları ya da transit geçiş yaptıkları ülkeye geri göndermeyi amaçlamaktadır. Bu anlaşmalar, AB'nin yasadışı göç ile mücadele stratejisinin parçalarıdır.

Çift Taraflı Geri Kabul Anlaşması

2000 yılı itibarı ile Avrupa Komisyonu, AB nezdinde geri kabul anlaşmaları için görüşmelere başladı. AB geri kabul anlaşmalarının birincisi Hong Kong ile imzalandı. Bu anlaşma 1 Mart 2004'te yürürlüğe girdi. Bu tarihten önce AB'ye üye devletler, AB üyesi olmayan bazı ülkeler ile ikili temelde geri kabul anlaşmaları imzalamıştı.

Geri kabul konusu, ticaret, kalkınma yardımı, dış ilişkiler gibi alanlarda sıklıkla gündeme getirildi ve bu alanlarda ilerleme sağlanması, yasadışı göçmenlerin AB'ye girişi yaptıkları

ülkelerin geri kabul anlaşması imzalaması ile ilişkilendirildi. 2004 (Lahey Programı) ve 2005 yılları arasında AB, geri kabul anlaşmalarını daha cazip kılmak adına ülkelere bazı durumlarda vize kolaylaştırma imkanı sunmaya karar verdi.

Öte yandan, AB bu paketi Batı Balkan ülkeleri gibi (ki birçok AB üyesinin bu devletlerle çift taraflı anlaşmaları vardır) Avrupa perspektifine sahip ülkelere de sunma kararı aldı. Bu karar daha ziyade diplomatik ilişkiler ve eşit muamele ilkesi göz önünde bulundurularak alınmıştı. Açıkçası, uzak ülkelere daha kolay vize başvuru prosedürleri sunulurken AB'ye üyelik perspektifi olan devletlere bu imkanı tanımamak tuhaf, hatta adaletsiz olurdu.

Bosna-Hersek, Makedonya, Karadağ ve Sırbistan ile imzalanan AB geri kabul ve vize kolaylaştırma anlaşmaları 1 Ocak 2008 tarihinde, Arnavutluk ile imzalananlar ise 1 Mayıs 2006 tarihinde yürürlüğe girdi.

Uygulama Protokolleri

Geri kabul prosedürleri her bir AB ülkesi ile anlaşmanın tarafı olan AB üyesi olmayan devlet arasında imzalanan uygulama protokollerinde belirtilmiştir. Uygulama protokolleri, yetkili makamların ve müsait sınır geçiş noktalarının belirlenmesi, iletişim detayları (örneğin dil), refakatçi eşliğinde geri dönüş koşulları ve geri kabul için gerekli belgeler gibi konulara açıklık getirmektedir.

Sınırdışı Edilme Sebebi ile Hazırlanan Standart AB Dolaşım Belgeleri

Geldikleri veya transit geçiş yaptıkları ülke tarafından geri kabulü onaylanan kişilere, ilgili ülke tarafından kabulü şart olan ve sınırdışı edilme sebebi ile hazırlanan standart AB dolaşım belgeleri verilebilir. Bu belgeler, geri gönderilecek kişinin kimlik belgelerini yok ettiği, kimliğini açıklamak istemediği, ya da kendisine iade edilecek ülkenin teknik olarak ya da başka sebeplerle gerekli kimlik ve seyahat belgesini hazırlamadığı durumlarda elzemdir.

Mülteciler

Mültecilerin korunmasından sorumlu BM'nin ana teşkilatı olan BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), mülteciyi "zulüm, savaş ya da şiddet sebebiyle ülkesini terk etmek zorunda bırakılmış kişi" olarak tanımlar. Mültecinin mensubu olduğu ırk, din, milliyet, siyasi görüş ya da sosyal grup sebebiyle zulme uğrayacağına dair yerinde endişeleri vardır. Mülteci tanımında hayati önemi haiz etmen, kişinin bir uluslararası sınırı geçmiş olmasıdır. Mültecilerin yasal statüsü, 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme ve bu sözleşmenin 1966 tarihli Ek Protokolü (Cenevre Sözleşmesi ve New York Protokolü olarak da bilinir) ile belirlenmiştir. Yol haritaları, Batı Balkan ülkelerinin bu sözleşmeye uymasını şart koşmaktadır. Bu sözleşmenin önemli koşullarından birisi, göçmenlerin rızaları olmadan zulüm görme endişesi yaşadıkları ülkelere geri gönderilmemesidir (non-refoulement ilkesi).

Ülke İçinde Yerinden Edilmiş Kişiler

Ülke içinde yerinden edilmiş kişiler, mülteciler ile aynı sebeplerden ötürü yerlerinden edilmiş kişilerdir. Fakat, mültecilerden farklı olarak ülke içinde yerinden edilmiş kişiler ülkelerinde kalmaya devam etmektedir ve uluslararası sınırları geçmemişlerdir. Bu nedenle uluslararası mülteciler hukukuna değil, kendi ülkelerinin hukukuna tâbidirler. Ülke içinde yerinden edilmiş kişilere dair bir uluslararası mevzuat bulunmadığı için BM Mülteciler Yüksek Komiserliği, Ülke İçinde Yerinden Edilenler için Yol Gösterici İlkeler adlı bir belge hazırlamıştır. Bu belgede söz konusu durumda olan kişilerin korunmalarını sağlayacak haklar ve garantiler özetlenmiştir. Bu yol gösterici ilkeler, ayrıca uluslararası

insan hakları hukuku ve uluslararası insancıl (humanitarian) hukukun içeriğine uygun olarak hazırlanmıştır.

Schengen Anlaşması

1985 yılında Belçika, Fransa, Almanya, Lüksemburg ve Hollanda arasında imzalanan ve sınır denetimlerini kaldırıp insan ve malların serbest dolaşımını sağlayan anlaşmadır. 1990'da anlaşmanın uygulaması için gereken koşulları içeren Schengen Sözleşmesi imzalanmıştır. Kuruluşundan bugüne Schengen Bölgesi pek çok kez genişlemiştir. Bugün itibarıyla 26 Avrupa ülkesi ve yaklaşık 400 milyon kişiyi kapsamaktadır.

1985 yılında Schengen Anlaşması beş ülke arasında imzalanan basit bir anlaşmayken, 1999'dan sonra anlaşma ve tüm ilgili hukuki belgeler AB hukukuna (müktesebat) dahil edilmiştir. Bu alandaki hükümler AB'ye üye olacak ülkeler için bağlayıcıdır.

Bununla birlikte, bütün AB ülkeleri anlaşmaya tam anlamıyla dahil değildir. İrlanda ve Birleşik Krallık sınır kontrollerini sürdürmeye devam ederken, Bulgaristan, Kıbrıs ve Romanya'nın Schengen Bölgesi'ne tam olarak katılabilmek için yerine getirmesi gereken koşullar bulunmaktadır. Danimarka bazı koşulların uygulanması hususunda seçim hakkına sahiptir. AB üyesi olmayan dört ülke ise – İzlanda, Norveç, İsviçre ve Lihtenştayn- Schengen Bölgesi'ne dahildir.

AB içi sınır kontrollerinin sonlandırılması, AB'nin harici sınırlarındaki kontrollerin güçlendirilmesi süreciyle paralel ilerlemiştir. Schengen Bölgesi'nin sınır rejiminin daha güvenli ve verimli hale getirilmesi, göç ve vize politikası, sınır denetimi ve adli işbirliği gibi alanlarda da politikaların ve idari tedbirlerin uyumlu hale getirilmesini gerekli kılmıştır.

Schengen Beyaz ve Kara Listeleri

SIS ve VIS

Schengen Bölgesi'ne hangi ülke vatandaşlarının vize ile ("Schengen Kara Listesi") hangilerinin ise vizesiz gireceği ("Schengen Beyaz Listesi") 539/2001 numaralı AB Konseyi Tüzüğü'nde belirtilmektedir. Bilgisayar tabanlı bir bilgi işlem programı (Schengen Bilgi Sistemi - SIS) Schengen Bölgesi ülkelerinin ulusal yetkililerine sınır kontrolü (AB'ye giriş yapmaya ya da vize almaya çalışanlar dahil) ve uygulanacak tedbirler konularında bilgi alışverişi yapma olanağı tanımaktadır. Vizeye tâbi kişilerin Schengen ülkelerine giriş ve çıkışını denetlemek amacı ile benzer bir sistem (VIS – Vize Bilgi Sistemi) oluşturulmaktadır.

İnsan Ticareti

İnsan ticareti kavramı, zorla yaptırılacak işler, kölelik – seks köleliği de dahil – ve diğer bağımlı işlerde kullanılmak üzere (bunlara örnek olarak AB'ye yasadışı getirilen kişilerin sınırı geçebilmek için ödemeleri gereken ücreti zorla çalıştırılarak ödemek zorunda bırakılmaları verilebilir. İşveren tarafından sömürüye dayanan bu tür bağımlı işlerde işçilere adil ödeme yapılmamaktadır) kişilerin alınması, taşınması, barındırılması veya kabul edilmesini içerir. Çoğu borçlu konumunda olan insan ticareti mağdurları, genellikle zorla, kandırılarak ya da dolandırılarak bu ağa düşmektedirler.

İnsan ticareti, yasadışı göç ve göçmen kaçakçılığından farklıdır. İnsan ticaretinde, sınırlardan kaçırılan göçmenlerin zorunlu istismarı söz konusudur. Bu durum, bir göçmenin sınırdan yasadışı olarak sokulduğu ya da kendi başına girdiği ve yasadışı iş aradığı durumdan farklıdır.

İnsan ticareti örgütlü suç ile yakından ilişkilidir ve genellikle köleliğin modern bir

versiyonu olarak tanımlanır. Mağdurların çoğunluğu kadındır ve bu kadınların kaçırılma nedenlerinin başında cinsel sömürü gelmektedir.

AB'de insan ticareti ile ilgili çerçeve mevzuat (19 Temmuz 2002 tarihli 2002/629/JHA Sayılı AB Konseyi Çerçeve Kararı) suç tanımları, cezalar, cezayı ağırlaştırıcı nedenler, yargı alanı, sınır dışı edilme, polisler arası işbirliği ve adli işbirliği gibi konuları içerir.

2000 yılında yürürlüğe giren BM Sınırşan Örgütlü Suçlarla Mücadele Sözleşmesi ve 2005'te yürürlüğe giren İnsan Ticaretine Karşı Eyleme İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi gibi birçok uluslararası sözleşme de insan ticareti ile ilgilidir. Bu konu ile mücadele eden kuruluşlar ve ve bir takım BM yetkili organları, artan bir sıklıkla insan ticaretini insanlığa karşı işlenen suçlar kategorisinde değerlendirmektedir.

Vize Kolaylaştırma Anlaşması

Vizeye tâbi kişilerin vatandaşı oldukları ülke ile AB arasında imzalanan vize başvuru sürecini kolaylaştırma amaçlı anlaşmadır. Arnavutluk, Bosna-Hersek, Makedonya, Karadağ ve Sırbistan için vize kolaylaştırma anlaşmaları geri kabul anlaşmalarının imzası ile ilintilendirilmiştir. Vize kolaylaştırma ve geri kabul anlaşmaları, Arnavutluk hariç 1 Ocak 2008'de yürürlüğe girmiştir. Arnavutluk için bu tarih 1 Mayıs 2006'dır.

Batı Balkan ülkeleriyle imzalanan vize kolaylaştırma anlaşmaları, normal vize rejimine kıyasla pek çok iyileştirme getirmektedir: (a) vize başvurularını sonlandırmak için azami 10 günlük müddet; (b) gezi amacının tespiti için gerekli belgeleri açıkça belirten bir listenin hazırlanması; (c) 35 Euro'luk (Schengen vizeleri normalde 60 Euro'dur) vize ücreti ve pek çok başvuru sahibi (yakın akrabalar, çocuklar, emekliler, öğrenciler, sporcular, gazeteciler, vs.) için ücret muafiyeti imkanı; ve (d) AB'ye sık seyahat edenler için birden çok giriş olanak tanıyan uzun süreli vizeler.

Vize Reddi ve Giriş İzni Reddi Oranları

Vize yol haritalarının "Sonsöz" başlıklı bölümlerinde, Avrupa Komisyonu'nun bir ülkenin vize muafiyetine hazır olup olmadığını değerlendirirken "o ülkenin vatandaşlarının maruz kaldığı toplam vize reddi ve Schengen Bölgesi'ne giriş izni reddi oranlarını" göz önünde bulunduracağı belirtilmektedir. "Bu bağlamda, ret oranlarının azalma eğilimi göstererek vize reddinin yüzde 3'e, Schengen Bölgesi'ne giriş reddi oranının da yılda toplam 1000 kişiye gerilemesinin bir gösterge olarak değerlendirileceği" bildirilmektedir.

Her iki zorunluluk da AB üye ülkeleri arasında tartışmalara yol açmıştır. Bu sebeple bu oranlara uyumun nasıl değerlendirileceği kesinlik kazanmamıştır.

Vize Reddi Oranı

Yüzde olarak ifade edilen vize reddi oranı, vize başvurularındaki reddedilme oranıdır. Teoride, düşük ret oranı Batı Balkan ülkelerinin vatandaşlarının herhangi bir risk unsuru teşkil etmediklerine yönelik algıyı, yani vizeleri sona erdikten sonra Schengen Bölgesi'nde yasadışı olarak kalmaya devam etmeyecekleri ve suç işlemeyecekleri yönündeki algıyı yansıtmaktadır.

Vize reddi oranını bir kriter olarak tanımlamak ise sorundur. İlk olarak, Schengen ülkeleri vize istatistiklerini derlemek ve bu verileri AB Konseyi'ne aktarmak zorundadır. Fakat Avrupa Konseyi'nin yıllık olarak yayımladığı bu veriler her zaman doğrulanamayabilir (örneğin vize başvuru sayısı ile verilen ve reddedilen vizelerin toplamı eşit olmayabilir). Son ayların güncel verilerine Avrupa Komisyonu'nun ulaşımı da kolay değildir.

İkinci sorun, istatistiklerin her zaman ilgili ülkedeki durumu yansıtmamasıdır. Örneğin

pek çok AB ülkesinin Kosova'da konsoloslukları yoktur. Bunun sonucunda Kosovalılar vize başvurularını Makedonya'da yapmaktadır. Bu da Makedonya'nın istatistiklerini "çarpıtmaktadır". Son olarak ise vize reddi oranı, çoğunlukla her ülkenin farklı olan vize politikalarına bağlıdır (istatistiklerin gösterdiği üzere Almanya ve Avusturya, örneğin İtalya'ya oranla daha fazla vize reddetmektedir) ve konsoloslukların vize başvurusunda bulunanlara yeterli bilgi verip vermemeleri ile orantılıdır (iyi bilgilendirilmiş, vize başvuru koşullarını bütünüyle bilen adayların vize alma oranı çok daha yüksektir).

Giriş İzni Reddi Oranı

Giriş izni reddi oranı, (vizesi olmadığı ya da polis ve sınır görevlileri tarafından uygunsuzluk tespit edildiği için) Schengen Bölgesinin harici sınırlarında giriş izni verilmeyen kişilerin oranıdır. Fakat AB'nin her bir Batı Balkan ülkesi için 1000 kişilik red oranında ısrar etmesi temel bir sorunu da beraberinde getirmektedir. Sırbistan'ın nüfusu 7.4 milyon iken Karadağ'ın nüfusu 650.000'dir. Her iki ülkeden de aynı 1000 kişilik ret oranını beklemek adil değildir. Bunun yanı sıra, giriş izni reddi alanında da Komisyon'un gerekli bilgiye zamanında erişebilmesi çok zahmetli bir uğraş olacaktır.

ESI Not Çizelgesi – Ülkelere Genel Bakış (Mayıs 2009)

Not Çizelgesi – Schengen Beyaz Listesi Koşulları

22 Mayıs 2009

Vize muafiyeti sürecinde izlenen yol haritalarının Batı Balkan ülkeleri tarafından uygulanışını takip etmekle görevli AB Komisyonu uzman heyetlerinin ziyaretleri ve AB Komisyonu'nun iç değerlendirmeleri temel alınarak hazırlanmıştır (18 Mayıs 2009)

1.	Makedonya	<i>kriterleri yerine getirmiştir</i>	<i>not: 1</i>
2.	Karadağ	<i>birçok kriteri yerine getirmiştir</i>	<i>not: 1.75</i>
	Sırbistan	<i>birçok kriteri yerine getirmiştir</i>	<i>not: 1.75</i>
3.	Arnavutluk	<i>kriterleri yerine getirmemiştir</i>	<i>not: 3</i>
	Bosna-Hersek	<i>kriterleri yerine getirmemiştir</i>	<i>not: 3</i>
4.	Kosova	<i>değerlendirme yapılmadı</i>	<i>not: -</i>

Açıklama: Avrupa Komisyonu, değerlendirmesinde ülkelerin dört ana alanda attığı adımları altı kademe üzerinden değerlendirmektedir. Bunlar, kriterleri yerine getirmiştir ile henüz kriterleri yerine getirmemiştir arasında değişmektedir. Kademeler aşağıdaki rakamlarla kodlanmıştır.

- 1 = "kriterleri yerine getirmiştir" ve "kriterleri genel hatlarıyla yerine getirmiştir"
2 = "kriterlerin büyük çoğunluğunu yerine getirmiştir" ve "pek çok kriteri yerine getirmiştir"
3 = "doğru yolda, fakat..." ve "kriterleri henüz yerine getirmemiştir"

	Arnavutluk	Bosna-Hersek	Makedonya	Karadağ	Sırbistan
Belge Güvenliği	3	3	1	1	1
Yasadışı Göç Ve Geri Kabul	3	3	1	2	2
Kamu Düzeni Ve Güvenlik	3	3	1	2	2
Dış İlişkiler Ve Temel Haklar	3	3	1	2	2

Detaylı Avrupa Komisyonu Değerlendirmesi

24 Kasım 2008 tarihinde Avrupa Komisyonu, Batı Balkanların vize muafiyeti sürecinde attığı adımlar hakkındaki taslak değerlendirme raporunu AB ülkelerinin yetkilileri (Batı Balkanlar Konsey çalışma grubu ve adalet ve içişleri çalışma grupları yetkilileri) ile paylaştı. Komisyon'un değerlendirmesi neticesinde ülkeler üç gruba ayrıldı. Makedonya en çok ilerleme kaydeden ülke olarak belirlendi ve Sırbistan ve Karadağ ikinci grupta yer buldu. Arnavutluk ve Bosna-Hersek ise üçüncü gruba dahil edildi. Değerlendirme, Batı Balkan ülkelerinin 2008 yılının Eylül ayında hazırlayıp teslim ettiği "hazırlık raporları" temel alınarak kaleme alındı. Bilahare, Avrupa Komisyonu daha fazla bilgi, açıklama ve güncelleme talebinde bulundu.

Kasım ayında gerçekleşen kapalı oturumda Avrupa Komisyonu, gerekli ilerlemeyi göstermiş ve reformları aynı kararlılıkla sürdüreceği ülkelere vize uygulamasının 2009 itibarıyla kaldırılabilirliğini belirtti. Genişlemeden sorumlu Komiser Olli Rehn de benzer bir yorumda bulundu. Fakat, özellikle Almanya, İspanya ve Belçika'nın başını çektiği bazı üye ülkelerin temsilcileri, 2009'un çok erken

olduğu yönünde görüş belirtti. Bunun üzerine Avrupa Komisyonu, AB üye ülkelerinden Batı Balkan ülkelerinin durumunun raporlanması görevini üstlenecek uzmanlar belirlemesini istedi. Heyetler araştırmalarını 2009'un Ocak ve Mart ayları arasında gerçekleştirdi.

Bu araştırmaların sonucu oluşturulan raporlar ve Batı Balkan ülkeleri tarafından sunulan ek bilgi ve güncellemeler, Mayıs 2009'da hazır edilmesi öngörülen bir dizi yeni Avrupa Komisyonu değerlendirmesine temel oluşturdu. Bu değerlendirmeler bugün itibariyle üye ülkeler ile paylaşılmış durumdadır. Belge güvenliği, sınır kontrolü, göç yönetimi ve güvenlik konularında şu ana kadar yapılanların en kapsamlısı olarak öne çıkan bu değerlendirmeler neticesinde Makedonya'nın vizesiz dolaşıma hak kazandığı, Karadağ ve Sırbistan'ın vizesiz dolaşım için kriterlerin pek çoğunu yerine getirdiği, Bosna-Hersek ve Arnavutluk'un ise (henüz) vizesiz dolaşım için gerekli kriterleri yerine getirmediği sonucu ortaya çıkmaktadır. Vatandaşları AB'ye seyahat için vizeye tâbi olan altıncı Batı Balkan ülkesi olan Kosova ise vize muafiyetine giden bu süreçte dahil edilmedi. Bu sebeple Kosova, bölgedeki gelişmelere kapalı kalma riskiyle karşı karşıya.

Gelecek hafta, 25 Mayıs 2009 Pazartesi günü, Avrupa Komisyonu bulgularını AB üye ülkelerindeki yetkililer ile paylaşacak. Şayet AB üye ülkeleri Avrupa Komisyonu'nun değerlendirmelerini izler ve bulguları ile ilgili aralarında uzlaşmaya vardıkları şartları uygularlarsa, bunun sonucunda Makedonya'ya vizesiz dolaşım hakkı tanınırken Arnavutluk ve Bosna-Hersek, şu an için bu haktan mahrum bırakılacak. Karadağ ve Sırbistan için ise Avrupa Komisyonu ve üye ülkeler, her iki ülkenin özellikle son aylardaki yükselen performansını dikkate alarak ya ödüllendirmeye gidecek, ya da kriterlerin her iki ülkede de harfiyen yerine getirilmesini bekleyecektir. İzlenebilecek üçüncü bir opsiyon ise, olumsuz bir karar alınmasındansa Temmuz ayı sonunda son bir değerlendirme daha yapılması olarak şekillenmektedir.

Mevcut değerlendirmenin en sorunlu yanıysa, bu değerlendirmenin Avrupa Birliği'nin doğrudan sorumluluk aldığı tek Batı Balkan ülkesi konumundaki Kosova'yı kapsamıyor olması. Bu durum yalnızca Kosova vatandaşları için değil, Sırbistan ve AB için de problem teşkil etmekte. AB'nin Kosova'da denetim, sınır kontrolü ve hukukun üstünlüğü gibi konularda atılan adımları teşvik edecek boylesine önemli bir araçtan neden faydalanmadığını anlamak ise kolay değil.

Daha detaylı bilgi: ESI Beyaz Liste Projesi www.esiweb.org

	Arnavutluk	Bosna-Hersek	Makedonya	Karadağ	Sırbistan
Blok 1: Belge Güvenliği	3	3	1	1	1
	"Arnavutluk'un yol haritasının 1. bloğunda belirtilen kriterleri <u>henüz yerine getirmediği anlaşılmıştır.</u> Güvenliği temin edilmiş kişiselleştirme prosedürleri sonucu hazırlanması gereken biyometrik pasaportların verilmesi süreci ise, henüz çok az pasaport hazırlandığı için, değerlendirme kapsamına	"Bosna-Hersek'in yol haritasının 1. bloğunda belirtilen kriterleri <u>henüz yerine getirmediği anlaşılmıştır.</u> Bunun sebebi, diğer faktörlerin yanı sıra biyometrik pasaport hazırlanması sürecine Ocak 2010'dan önce geçilmeyecek olmasıdır. "	"Makedonya Eski Yugoslav Cumhuriyeti'nin yol haritasının 1. bloğundaki <u>kriterleri yerine getirdiği anlaşılmıştır.</u> "	"Karadağ'ın yol haritasının 1. bloğundaki <u>kriterleri yerine getirdiği anlaşılmıştır.</u> "	"Sırbistan'ın yol haritasının 1. bloğundaki <u>kriterleri genel hatlarıyla yerine getirdiği anlaşılmıştır.</u> Kaynak belgelerin Kosova'da yaşayanlara tedarik edilmesi ve izlenen prosedürlerin güvenliği ve doğruluğu konularında ise daha kapsamlı araştırma

	alınmamıştır.				yapılması gerekmektedir.”
Blok 2: Yasadışı Göç Ve Geri Kabul	3	3	1	2	2
	“Arnavutluk yol haritasının 2. bloğunda yer alan kriterleri <u>henüz yerine getirmemiştir.</u> Sınır kontrolü ve göç yönetimi konusunda daha fazla ilerleme kaydedilmesi gerektiği anlaşılmıştır.”	“Bosna-Hersek yol haritasının 2. bloğunda yer alan kriterleri <u>henüz yerine getirmemiştir.</u> Sınır kontrolü ve göç yönetimi konusunda daha fazla ilerleme kaydedilmesi gerektiği anlaşılmıştır.”	“Makedonya Eski Yugoslav Cumhuriyeti göçle ilişkili konularda ilerleme kaydetmiş olup yol haritasının 2. bloğunda yer alan <u>kriterleri genel hatlarıyla yerine getirmiştir.</u> ”	“Karadağ’ın yol haritasının 2. bloğundaki kriterlerin <u>büyük çoğunluğunu yerine getirdiği anlaşılmıştır.</u> Yabancılar Kanunu’nun uygulanışı ve ülke içinde yerinden edilmiş kişiler ve sığınmacılar sorununa çözüm üretme konusunda daha kapsamlı araştırma yapılması gerekmektedir.”	“Sırbistan’ın yol haritasının 2. bloğundaki kriterlerin <u>büyük çoğunluğunu yerine getirdiği anlaşılmıştır.</u> Yabancılar Kanunu’nun uygulanışı ve Kosova sınırındaki yetkililer ile daha etkili bir işbirliğinin geliştirilmesi konusunda daha kapsamlı araştırma yapılması gerekmektedir.”
Blok 3: Kamu Düzeni Ve Güvenlik	3	3	1	2	2
	“Arnavutluk’un kamu düzeni ve güvenlik alanında ilerleme kaydetmesine rağmen bu bloktaki kriterleri <u>henüz yerine getirmedeği anlaşılmıştır.</u> ”	“Bosna-Hersek’in kamu düzeni ve güvenlik alanında ilerleme kaydetmesine rağmen 3. bloktaki kriterleri <u>henüz yerine getirmedeği anlaşılmıştır.</u> ”	“Makedonya Eski Yugoslav Cumhuriyeti’nin yol haritasının 3. bloğunda yer alan <u>kriterleri genel hatlarıyla yerine getirdiği anlaşılmıştır.</u> ”	“Karadağ’ın yol haritasının 3. bloğunda yer alan <u>kriterlerin büyük çoğunluğunu yerine getirdiği anlaşılmıştır.</u> Yeterli finansman ve insan kaynağının tahsisi ve yasal çerçevenin uygulanması konularında daha fazla çaba harcanmalıdır.”	“Sırbistan’ın yol haritasının 3. bloğunda yer alan <u>kriterlerin büyük çoğunluğunu yerine getirdiği anlaşılmıştır.</u> Yeterli finansman ve insan kaynağının tahsisi ve yasal çerçevenin uygulanması konularında daha fazla çaba harcanmalıdır.”

Blok 4: Dış İlişkiler Ve Temel Haklar	3	3	1	2	2
	<p>"Arnavutluk'un bu bloktaki kriterlerin yerine getirilmesi açısından <u>doğru yolda ilerlediği</u> anlaşmıştır. Azınlıkların korunması ve ayrımcılıkla mücadele konusunda ise daha fazla çaba harcanmalıdır."</p>	<p>"Bosna-Hersek'in bu bloktaki kriterlerin yerine getirilmesi açısından <u>doğru yolda ilerlediği</u> anlaşmıştır. Azınlıkların korunması ve ayrımcılıkla mücadele konusunda ise daha fazla çaba harcanmalıdır."</p>	<p>"Makedonya Eski Yugoslav Cumhuriyeti'nin yol haritasının 4. bloğunda belirtilen kriterleri yerine getirdiği anlaşmıştır."</p>	<p>"Karadağ'ın yol haritasının 4. bloğunda belirtilen <u>kriterlerin büyük çoğunluğunu</u> yerine getirdiği anlaşmıştır. "</p>	<p>"Sırbistan'ın yol haritasının 4. Bloğunda belirtilen <u>kriterlerin büyük çoğunluğunu</u> yerine getirdiği anlaşmıştır. "</p>

Bosna-Hersek'in Karnesi: Mayıs/Eylül 2009 Karşılaştırması

	Mayıs 2009	Eylül 2009
Blok 1: Belge Güvenliği ESI/Populari Değerlendirmesi: Bosna-Hersek 1. blokta belirtilen kriterleri genel hatlarıyla yerine getirmiştir.		
1.1 Uluslararası Sivil Havacılık Kurumu (ICAO) ve Avrupa Komisyonu standartlarında biyometrik pasaportların hazırlanması	3+	2+
1.2 Kişiselleştirme ve dağıtım sürecinin doğru, tam ve güvenli olması	3+	1-
1.3 Yetkililer için yolsuzluğa karşı hazırlık kursları ve etik kodu hazırlanması (pasaportlar, vizeler)	3	1-
1.4 Kayıp ve çalıntı pasaportların Interpol/LASP veritabanına bildirilmesi	3+	1
1.5 Kaynak belgeler ve kimlik kartları için (bu belgelerin verilmiş prosedürleri dahil) yüksek seviyede güvenliğin sağlanması	3	2+
Blok 2: Geri Kabul ve Yasadışı Göç ESI/Populari Değerlendirmesi: Bosna-Hersek 2. blokta belirtilen kriterleri genel hatlarıyla yerine getirmiştir.		
2.1.1 Ulusal Bütüncül Sınır Yönetimi Stratejisi ve Eylem Planı'nın kabul edilmesi ve uygulamaya geçirilmesi	3+	1-
2.1.2 Harici sınırlarda insanların dolaşımına yönelik kanunun ve sınır yetkilileri hakkındaki kanunun kabul edilmesi ve uygulamaya geçirilmesi	2-	1
2.1.3 Harici sınırlarda altyapı, ekipman ve bilgi teknolojilerini olanaklı kılacak bütçesel ve diğer tedbirlerin alınması	3	2+
2.1.4 Yetkililer için yolsuzluğa karşı hazırlık kursları ve etik kodu hazırlanması (sınır yönetimi)	2+	1-
2.1.5 FRONTEX ile işbirliğinin devamlı hale getirilmesi	1	1
2.2.1 (Yabancıların Dolaşımı, İkameti ve Sığınma Hakkında Kanun'da belirtilen) Taşıyıcı sorumluluklarının uygulamaya koyulması	1	1
2.3.1 (Yabancıların Dolaşımı, İkameti ve Sığınma Hakkında Kanun'da belirtilen) Sığınma hukukunun uygulamaya koyulması	2+	1
2.3.2 Gerekli altyapının (sığınmacılar için kabul merkezleri) sağlanması & sığınma prosedürlerinden sorumlu kurumların güçlendirilmesi	1-	1-
2.4.1 Göç akımlarının takibine yönelik bir mekanizmanın geliştirilmesi (göç profilleri dahil), bu konudan sorumlu kurumların oluşturulması	2-	1-
2.4.2 Geri dönenlerin toplum ile yeniden bütünleşebilmesi için ulusal stratejinin kabul edilmesi ve uygulamaya koyulması	3+	2
2.4.3 Ülke içi arama faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi, adı yasadışı göç ile anılan kurumlar hakkında araştırma başlatılması	3+	2
2.4.4 Yabancıların Dolaşımı, İkameti ve Sığınma Hakkında Kanun'un yürürlüğe konması	1-	1
2.4.5 Yasadışı ikamet eden üçüncü ülke vatandaşlarının sınır dışı edilmesi	1-	1
Blok 3: Kamu Düzeni Ve Güvenlik ESI/Populari Değerlendirmesi: Bosna-Hersek 3. blokta belirtilen kriterlerin büyük çoğunluğunu yerine getirmiştir.		
3.1.1 Organize suç ve yolsuzluğa karşı mücadeleye yönelik olarak 2006'da hazırlanan stratejinin (özellikle sınırötesi konuları ilgilendiren maddelerinin) uygulamaya konması ve öngörülen eylem planlarının faal hale getirilmesi	3+	2+
3.1.2 İnsan ticareti ile mücadele için strateji ve eylem planlarının hazırlanması ve uygulamaya koyulması	1-	1
3.1.3 Para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele için strateji ve eylem planlarının hazırlanması ve uygulamaya geçirilmesi, suçluların malvarlığına el konmasını olanaklı kılacak adli düzenlemelerin hazırlanması	3+	2+
3.1.4 Uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadele için strateji ve eylem planlarının hazırlanması ve uygulamaya geçirilmesi, sınır kapılarında ele geçirilen uyuşturucu ve yakalanan zanlıların bilgilerinin paylaşımı, uluslararası işbirliği	3+	2+
3.1.5 Yolsuzluğa Karşı Stratejinin ve eylem planının uygulanması ve ek tedbirlerin alınması	3+	2+
3.1.6 İlgili BM ve Avrupa Konseyi sözleşmelerinin yürürlüğe konması ve terörle mücadele ve yukarıda belirtilen alanlarda GRECO (Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu) tavsiyelerinin yerine getirilmesi	3+	2+
3.2.1 Ceza işlerinde adli işbirliğini öngören uluslararası sözleşmelerin uygulamaya geçirilmesi	2+	1
3.2.2 Ceza işlerinde AB güvenlik personeli ile bölge ülkeleri arasındaki adli işbirliğinin geliştirilmesi	3+	1
3.2.3 Eurojust ile ilişkilerin devamlılığının sağlanması	1	1
3.3.1 İlgili ulusal kurumlar arasında adli yaptırımlar üzerine işbirliğinin geliştirilmesi	3+	2

3.3.2 Ulusal kurumlar arasında bilgi değişimine olanak tanıyacak eşgüdüm yöntemleri oluşturulması	3+	2+
3.3.3 Bölgesel ve AB güvenlik personeli ile bilgi değişimi ve adli yaptırımlar üzerine işbirliği alanlarında ilerleme kaydedilmesi	2-	2-
3.3.4 Adli yaptırımların sınır ötesi işlenen suçlarda da etkili olabilmesi için operasyonel ve özel araştırma kapasitesinin geliştirilmesi	3+	2-
3.3.5 Europol ile operasyonel işbirliği anlaşmalarının hazırlanması	3+	1-
3.4.1 2006 tarihli Veri Güvenliği Kanunu'nun yürürlüğe konması ve yetkili gözetmenlerin atanması	3+	1
3.4.2 Bireysel verilerin güvenliğine dair uluslararası sözleşmelerin uygulamaya geçirilmesi	Tanımsız	Tanımsız
Blok 4: Dış İlişkiler Ve Temel Haklar ESI/Popolari Değerlendirmesi: Bosna-Hersek 4. blokta belirtilen kriterleri genel hatlarıyla yerine getirmiştir.		
4.1.1 Ayrımcılığa sebebiyet vermeksizin tüm vatandaşlara dolaşım hakkının sağlanması	2-	2-
4.2.1 Bütün vatandaşların dolaşım ve kimlik belgelerine erişim sağlamasının güvence altına alınması	1-	1-
4.2.2 Ülke içinde yerinden edilmiş kişilerin ve mültecilerin kimlik belgelerine erişiminin güvence altına alınması	2	1-
4.3.1 Ayrımcılığa karşı yasal düzenlemenin yürürlüğe konması	3+	2-
4.3.2 Vatandaşlık Kanunu'nun yürürlüğe konması	1-	1-
4.3.3 Dolaşım özgürlüğü konusunda etnik tabanlı gelişmelerin araştırılması	2-	1-
4.3.4 Azınlıkların korunmasına yönelik anayasal hükümlere uyulması	2	2
4.3.5 Romanları da kapsayacak şekilde ilgili azınlık politikalarının hayata geçirilmesi	1-	1-